

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ปัญหาการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ
และแนวทางการแก้ไข

จัดทำโดย ร้อยตำรวจเอก พลสัณห์ เทิดสงวน
รหัส 9865

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 98
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2566
ลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study)

เรื่อง ปัญหาการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ
และแนวทางการแก้ไข

จัดทำโดย ร้อยตำรวจเอก พลสันต์ เทิดสงวน
รหัส 9865

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 98
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2566

รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

สำนักงาน ก.พ.

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลเล่มนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตร
นักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรมของสำนักงาน ก.พ.

นายเชตศักดิ์ สันติวรวุฒิ
อาจารย์ที่ปรึกษา

นายจุฬา สุขมานพ
อาจารย์ที่ปรึกษา

นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

เมื่อรูปแบบคดีพิเศษ และองค์ประกอบในคดีพิเศษมีความเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยอย่างรวดเร็ว มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการกระทำความผิด การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จึงต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ เป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การสอบสวนคดีพิเศษเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ทำให้การขับเคลื่อนงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของแผนปฏิรูปราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ประเทศไทยสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

โดยเรื่องการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับแผน 3 ระดับ ดังนี้

1. แผนระดับที่ 1 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)
2. แผนระดับที่ 2
 - 2.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
 - 2.2 แผนปฏิรูปประเทศ
 - 2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)
3. แผนระดับที่ 3
 - 3.1 แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2566 – 2569)
 - 3.2 แผนปฏิรูปราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) กระทรวงยุติธรรม
 - 3.3 แผนปฏิรูปราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) กรมสอบสวนคดีพิเศษ

เพราะฉะนั้น การบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษที่มีประสิทธิภาพ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม การปฏิบัติงานเป็นไปตามกรอบของกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ หรือกฎหมายอื่นใดที่เกี่ยวข้อง เพราะไม่เช่นนั้นแล้ว อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิของผู้ต้องหา ผู้เสียหาย ประชาชน หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้

จากประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา พบปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษอยู่หลายประการ ดังนี้

1. การบริหารจัดการของกลางที่มีเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานในภาพรวม ทั้งในเรื่องของงบประมาณ บุคลากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และการติดตามผลการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางของผู้ต้องหาหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง
2. การบริหารจัดการสถานที่เก็บของกลาง เมื่อของกลางมีจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับสถานที่เก็บของกลางมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะรองรับของกลางในคดีพิเศษได้
3. การไม่มีกฎหมายหรือระเบียบที่จะใช้กับกรณีการคืนของกลางที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ทำการยึดไว้ และมีกรณียุติการดำเนินคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39

ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในเรื่องดังกล่าว ซึ่งอาจส่งผลต่อความโปร่งใส เป็นธรรมได้

4. การไม่มีกฎหมายหรือระเบียบที่จะใช้กับการเฝ้าระวังการเคลื่อนย้ายทรัพย์สินของกลางคืนตามคำพิพากษา ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติตามคำพิพากษาเกิดความล่าช้าเกินสมควร ไม่ชัดเจน และไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนของการดำเนินการ

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมานั้น หากได้รับการแก้ไขให้เป็นรูปธรรม จะส่งผลให้การป้องกันปราบปราม การสืบสวน และสอบสวนคดีพิเศษมีประสิทธิภาพตามไปด้วย ซึ่งส่งผลดีต่อหน่วยงานภาครัฐ ประชาชน และสังคมโดยรวม เช่น ส่งผลให้รัฐมีรายได้จากการได้รับชำระค่าปรับเป็นจำนวนมากขึ้น ซึ่งสามารถนำไปจัดทำประโยชน์สาธารณะเพื่อพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ได้มากขึ้น ประเทศไทยไม่ถูกกีดกันทางการค้าจากนานาประเทศ ทำให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันทางการค้ากับนานาประเทศได้เป็นต้น

ผู้ศึกษาจึงได้นำความรู้ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ผ่านมา นำมาศึกษาวิเคราะห์เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาอันแท้จริง แนวโน้มของปัญหาในอนาคต ผลกระทบที่เกิดขึ้น มาวิเคราะห์กับแนวคิดหลักการที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในด้านของการจัดการ และในด้านของกฎหมาย ประกอบกับแนวคิดการบริหารงานที่มีวิสัยทัศน์ ให้สามารถมองเห็นภาพขององค์กร และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน เพื่อหาแนวทางการแก้ไข และจัดทำข้อเสนอให้เกิดเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ สามารถขับเคลื่อนงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ที่ตั้งไว้ สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง ดังนี้

1. ปรับโครงสร้างหน่วยงานจัดเก็บของกลางโดยให้ยกฐานะเทียบเท่ากอง เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวสามารถขับเคลื่อนงานเกี่ยวกับของกลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นหน่วยงานที่สามารถสนับสนุนการดำเนินคดีพิเศษของหน่วยงานทางคดีได้อย่างแท้จริง

2. พัฒนาระบบการจัดเก็บของกลางและการติดตามผล โดยจ้างบุคลากรหรือหน่วยงานภายนอกที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องการจัดการของกลางโดยเฉพาะ (Outsourcing) เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับของกลางเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดทำ Application on Mobile นวัตกรรม “DSI เพื่อนกัน ช่วยกันติดตาม” เพื่อติดตามผลการดำเนินการเกี่ยวกับของกลาง รวมถึงเป็นฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับของกลางในคดีพิเศษ

3. พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการของกลาง โดยการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางในคดีที่ถึงที่สุด พ.ศ. 2564 เพื่อให้ครอบคลุมการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ เพื่อให้กรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นหน่วยงานหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมที่เป็นที่พึงสำคัญในการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลเล่มนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม (นบส.1) รุ่นที่ 98 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ทำให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับของกลางในกรมสอบสวนคดีพิเศษ มาศึกษาวิเคราะห์เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไข เพื่อจะได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาต่อยอดการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งทำให้การขับเคลื่อนภารกิจงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความเมตตาและความกรุณาจากคณะอาจารย์ที่ปรึกษา ประกอบด้วย อาจารย์เชิดศักดิ์ สันติวรวุฒิ ที่ปรึกษาประจำกลุ่มอาจารย์จุฬา สุขมานพ และอาจารย์ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ ที่คอยชี้แนะให้ความกระจ่างในการเขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคลเล่มนี้แก่ผู้ศึกษา ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำในการเขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคลเล่มนี้เป็นอย่างดีตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณคณะอาจารย์ที่ปรึกษาทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

ผู้ศึกษาขอขอบคุณเพื่อน ๆ นักศึกษา นบส.1 รุ่นที่ 98 ทุกคน ที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจผู้ศึกษามาโดยตลอด รวมถึงบุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือ และอยู่เบื้องหลังความสำเร็จในครั้งนี้ อนึ่ง หาก รายงานการศึกษาส่วนบุคคลเล่มนี้เกิดคุณประโยชน์แก่ผู้ใด ผู้ศึกษาขอขอบคุณความดีนี้ให้แก่บุคคลทั้งหลายที่กล่าวมาข้างต้น แต่หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ร้อยตำรวจเอก พลสันต์ เทิดสงวน

29 สิงหาคม 2566

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญภาพ	ซ
1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	1
1.1 การวิเคราะห์บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	1
1.2 ตำแหน่งรองอธิบดีที่เป็นตำแหน่งเป้าหมาย	7
1.3 กำหนดวิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	9
2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	12
2.1 กำหนดประเด็นการศึกษา ปัญหาการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ และแนวทางการแก้ไข	12
2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย	19
2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ	34
3. แผนพัฒนาตนเอง	37
3.1 การวิเคราะห์ตนเอง	38
3.2 การวางแผนพัฒนาตนเอง	44
3.3 ผลการพัฒนาตนเอง	52
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	
ประวัติผู้ศึกษารายงานการศึกษาค้นคว้า	56

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	: การแบ่งส่วนราชการกรมสอบสวนคดีพิเศษ ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2560	2
ภาพที่ 2	: การจำแนกแผน 3 ระดับ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายในการพัฒนา ประเทศอย่างยั่งยืน “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศ ที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”	4
ภาพที่ 3	: สถิติจำนวนของกลางในคดีพิเศษที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองคดีทรัพย์สิน ทางปัญญา กรมสอบสวนคดีพิเศษ ระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2564	13
ภาพที่ 4	: ปัญหาการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ กับความเชื่อมโยงของแผน ทั้ง 3 ระดับ	14

1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

2.1 กำหนดประเด็นการศึกษา

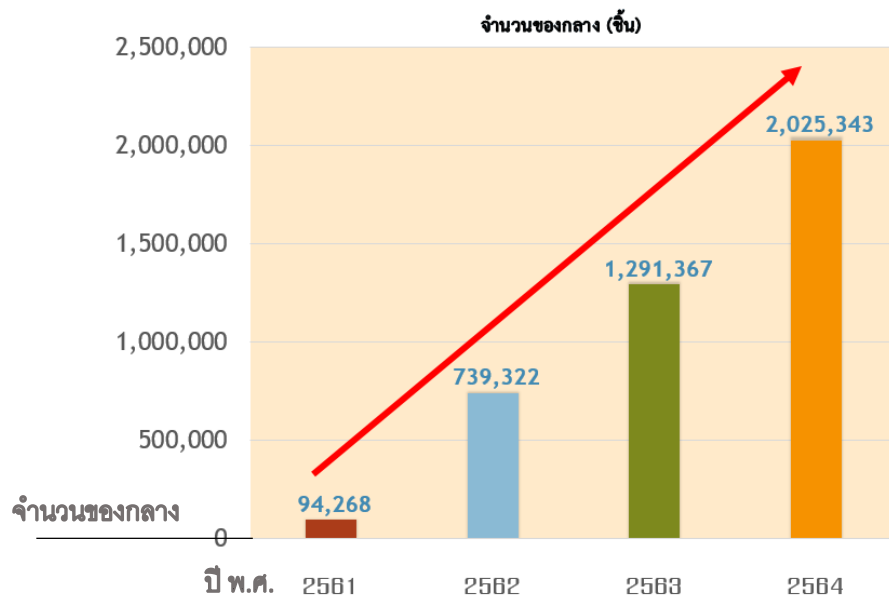
ปัญหาการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษและแนวทางการแก้ไข

ปัญหาการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษและแนวทางการแก้ไข จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเพื่อทราบสภาพปัญหา เพื่อวางแผนทางการดำเนินการ กำหนดเป้าหมายการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษและแนวทางการแก้ไข เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการหาแนวทางพัฒนาปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ซึ่งผู้ศึกษาจะได้กล่าวในหัวข้อถัดไป

2.1.1 สภาพปัญหาที่ผ่านมา ความท้าทาย ที่เลือกศึกษา

กรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นองค์กรหนึ่งในกลไกภาครัฐมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม และเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ทั้งผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลอื่น ๆ กรมสอบสวนคดีพิเศษโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ จึงต้องทำการสืบสวน สอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานทางคดีด้วยความสุจริต เทียงธรรม มุ่งสุวิสัยทัศน์ เป็นองค์การหลักในการบังคับใช้กฎหมายกับอาชญากรรมพิเศษตามมาตรฐานสากล การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความโปร่งใส ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี พลวัตทางสังคม และวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีทุกฝ่าย และสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นแก่สาธารณชนว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษจะเป็นที่พึ่งสำคัญในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้อย่างแท้จริง

เมื่อสังคมไทยก้าวผ่านจากยุคคอนาล็อกเข้าสู่ยุคสังคมดิจิทัล เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามามีบทบาทสำคัญของการใช้ชีวิตของคนไทย ทั้งในด้านชีวิตความเป็นอยู่โดยทั่วไป เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ไม่เว้นแม้กระทั่งเรื่องการประกอบอาชญากรรม ที่ผู้ประกอบอาชญากรรมนำสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาใช้เพื่อการประกอบอาชญากรรม ทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มบุคคลเป้าหมายได้ง่ายมากขึ้น สามารถกระทำความผิดได้ง่ายยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดความเสียหายขยายวงกว้างไปทั่วประเทศ เช่น ในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา ที่ปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาขยายวงกว้างไปทั่วประเทศ ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศในทางลบ และกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยถูกจับตามองจากนานาประเทศว่ามีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาค่อนข้างมาก หรือในคดีความผิดเกี่ยวกับแชร์ลูกโซ่ ที่ปัญหาการหลอกลวงประชาชน มีมูลค่าความเสียหายและจำนวนผู้เสียหายเพิ่มมากขึ้นทุกปี เป็นต้น ทำให้การเข้าตรวจค้นสถานที่เป้าหมายแต่ละครั้ง พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะต้องประสบกับปัญหาการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ ทั้งในเรื่องของการจัดการและเรื่องการคืนของกลางในคดีพิเศษเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จากสถิติจำนวนของกลางในคดีพิเศษที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองคดีทรัพย์สินทางปัญญา กรมสอบสวนคดีพิเศษ ระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2564 พบว่ามีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปี และมีแนวโน้มที่จะสูงเพิ่มขึ้นอีกเรื่อย ๆ ในอนาคต

การบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ คือ ธรรมชาติของการสอบสวนจึงเป็นเรื่องหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษให้บรรลุผลสัมฤทธิ์เป็นไปตามภารกิจของหน่วยงาน เพราะเหตุที่ “ของกลาง” เป็นส่วนหนึ่งของการค้นหาความจริงและเป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ใช้ในการพิสูจน์ความจริงในทางคดีถึงความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา โดยอาจมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ค้นพบจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย อาจเป็นสิ่งของ หรือทรัพย์สิน ซึ่งมีไว้เป็นความผิด ได้มาโดยการกระทำความผิด ได้ใช้ หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรืออาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ซึ่งมีได้ทั้งที่เป็นสิ่งหาทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งอาจจะเป็นเงินสด รถยนต์หรือเอกสารต่าง ๆ การบริหารจัดการของกลางจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการสอบสวน

การบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษที่มีประสิทธิภาพ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะต้องดำเนินการด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ หรือกฎหมายอื่นใดที่เกี่ยวข้อง เพราะการกระทำต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ หากกระทำด้วยความล่าช้า ไม่มีระเบียบวิธีปฏิบัติที่แน่นอน ไม่มีมาตรฐาน หรืออยู่นอกเหนือกรอบของกฎหมายแล้ว อาจกระทบกับสิทธิของผู้ต้องหา ผู้เสียหาย ประชาชน หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ ซึ่งนั่นหมายถึง ความยุติธรรม

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยมีการกำหนดแผนออกเป็น 3 ระดับ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความอยู่ดี กินดี มีรายได้ที่มั่นคง มีสังคมที่ปลอดภัย ลดความยากจน กระจายความมั่งคั่ง มีรัฐสวัสดิการ ที่มั่นคง และมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ให้กับพี่น้องประชาชนชาวไทยเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาชาติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเรียกว่า ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ซึ่งให้ทุกหน่วยงานต้องนำยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับแผนทั้ง 3 ระดับ โดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนระดับที่ 1 และนำไปสู่การปฏิบัติโดยผ่านการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ชาติสู่แผนระดับที่ 2 และแผนระดับที่ 3 เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

โดยปัญหาการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับแผนทั้ง 3 ระดับ ดังนี้

ผู้ศึกษาซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษมาเป็นระยะเวลาสองทศวรรษ ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองคดีทรัพย์สินทางปัญญา มีหน้าที่หลักในการป้องกัน ปราบปราม สืบสวน และสอบสวนคดีพิเศษเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับคดีทรัพย์สินทางปัญญา เห็นว่า การบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษให้มีประสิทธิภาพถือเป็นส่วนสำคัญหนึ่งที่ทำให้การขับเคลื่อนงานคดีพิเศษประสบความสำเร็จ ทำให้การขับเคลื่อนภารกิจของหน่วยงานเป็นไปแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ซึ่งเป็นแผนระดับที่ 3 สอดรับกับแผนระดับที่ 2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 22 กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) หมวดที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพและตอบโจทย์ประชาชน และแผนระดับที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งทำให้สามารถขับเคลื่อนภารกิจของหน่วยงานให้บรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศไทยตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อพัฒนาไปสู่ระบบราชการ 4.0 จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ยังพบปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษอยู่หลายประการ ดังนี้

1) ของกลางที่มีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะคดีทรัพย์สินทางปัญญา การเข้าทำการตรวจค้นแต่ละครั้ง จะพบและต้องทำการตรวจยึดสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าจำนวนมาก ซึ่งมีจำนวนหลากหลายยี่ห้อ การดำเนินการเกี่ยวกับของกลางดังกล่าว ทั้งกระบวนการคัดแยก ตรวจนับ จัดทำบัญชีของกลาง หรือในการคัดแยกเพื่อส่งตรวจพิสูจน์ จึงมีความยุ่งยากใช้เวลาดำเนินการค่อนข้างนาน เพราะต้องใช้ความละเอียดรอบคอบเป็นอย่างมาก เพื่อให้รายการและจำนวนของกลางไม่เกิดความคลาดเคลื่อน

หรือในคดีอื่น ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งอาจมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือสิ่งของมีค่ามาเป็นของกลางในคดีพิเศษ เช่น รถยนต์ เงินสด นาฬิกา หรือทรัพย์สินอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะต้องทำการเก็บรักษาไว้ระหว่างการดำเนินคดี และต้องดำเนินการตามกระบวนการขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อสิทธิของผู้ต้องหาหรือของบุคคลอื่นที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับของกลางนั้น ๆ ซึ่งโดยปกติผู้ต้องหาหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องย่อมให้ความสนใจและติดตามผลการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางดังกล่าว เพื่อทราบวิธีปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามแนวทางของกฎหมาย การติดตามผลการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางดังกล่าวที่ผ่านมา ผู้ต้องหาหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องทำการติดต่อสอบถามติดตามความคืบหน้าผลการดำเนินการจากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้ทำการยึดโดยตรง ซึ่งไม่สามารถทราบความคืบหน้าได้โดยสะดวกและไม่ทราบวัน เวลาที่แน่นอนของการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางในขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งอาจทำให้การปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมายของผู้ต้องหาหรือบุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความผิดพลาดขึ้นได้

2) การบริหารจัดการสถานที่เก็บของกลาง ซึ่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ทำการยึดไว้ และจะต้องทำการเก็บรักษาไว้ระหว่างการดำเนินคดี พนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องเก็บรักษาของกลางดังกล่าวไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุดหรือจนกว่านำส่งหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามกฎหมาย ซึ่งเมื่อของกลางมีเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับเรื่องสถานที่จัดเก็บของกลางมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะรองรับของกลางในคดีพิเศษได้ ทั้งในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรักษาของกลาง คือ ระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษว่าด้วยการเก็บรักษาของกลางคดีพิเศษ พ.ศ. 2553 ซึ่งวางหลักว่า กรณีของกลางที่ส่วนควบคุมผู้ต้องหาและรักษาของกลางสามารถเก็บรักษาได้เมื่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ดำเนินการเกี่ยวกับของกลางเสร็จสิ้นแล้วให้นำของกลางดังกล่าวส่งให้ส่วนควบคุมผู้ต้องหาและรักษาของกลางเก็บรักษาไว้ระหว่างการดำเนินคดี เว้นแต่กรณีของกลางที่ยึดมีขนาดใหญ่หรือมีจำนวนมาก ซึ่งส่วนควบคุมผู้ต้องหาและรักษาของกลางยังไม่มีสถานที่ที่เหมาะสม และเพียงพอที่จะเก็บรักษาไว้ได้ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษที่ยึดของกลาง เป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บรักษาไว้โดยอาจประสานขอความร่วมมือจากส่วนราชการอื่น หน่วยงานเอกชน หรือบุคคลอื่นเป็นผู้เก็บรักษาของกลางระหว่างการดำเนินคดีก็ได้

ทั้งนี้ ให้ส่วนควบคุมผู้ต้องหาและรักษาของกลาง รายงานเหตุขัดข้องให้อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษทราบโดยเร็ว และเมื่อจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมในการดูแลรักษาของกลางแล้ว ให้ส่วนควบคุมผู้ต้องหาและรักษาของกลางแจ้งให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษนำของกลางส่งเพื่อเก็บรักษาต่อไป หรือนำส่งหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป เช่น หากเป็นคดีความผิดที่เกี่ยวข้องกับความผิดตามกฎหมายศุลกากร ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 170 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว บัญญัติว่า “บรรดาของหรือสิ่งของที่ยึดไว้ตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศุลกากรต้องส่งมอบให้พนักงานศุลกากรเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป...” ซึ่งที่ผ่านมา เมื่อของกลางมีปริมาณจำนวนมาก เมื่อทำการประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเก็บรักษาของกลางแล้ว มักได้รับคำตอบว่า ไม่มีสถานที่เก็บของกลางเพียงพอที่จะรองรับของกลางดังกล่าวได้ ทำให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้ทำการยึดจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บรักษาไว้เอง โดยมีโกดังใช้เป็นสถานที่เก็บของกลางในคดีพิเศษที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองคดีทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับการจัดสรรจำนวน 1 หลัง ซึ่งการบริหารจัดการภายในทั้งในด้านการบริหารจัดการพื้นที่ และการบริหารจัดการอื่น ๆ

ยังไม่มี การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและแนวความคิดการจัดการสถานที่มาใช้ปฏิบัติงาน จึงยัง ไม่สามารถตอบ โจทย์การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจะเป็น

ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา เมื่อไม่สามารถเก็บของกลางในสถานที่ดังกล่าวได้ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้ทำการตรวจยึดอาจจะประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอใช้สถานที่ หรือต้องทำการติดต่อขอเช่าพื้นที่ของเอกชนเพื่อเก็บของกลาง ซึ่งมีราคาค่าเช่าที่สูงมาก ทำให้มีปัญหาในเรื่องของงบประมาณที่ไม่เพียงพอตามมา ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวส่งผลต่อการป้องกันปราบปราม สืบสวน และสอบสวนคดีพิเศษเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาที่จะเกิดขึ้นต่อไปและในอนาคต และเหตุที่ไม่สามารถดำเนินงานคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้รัฐสูญเสียรายได้จำนวนมากที่จะพึงได้รับจากการบังคับค่าปรับจากผู้ต้องหาอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดดังกล่าว ซึ่งผู้ต้องหาต้องชำระให้แก่รัฐ ซึ่งเงินค่าปรับดังกล่าว รัฐสามารถนำไปพัฒนาประเทศสร้างความอยู่ดีกินดีให้กับพี่น้องประชาชน โดยส่วนรวมได้

3) การค้นของกลางที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ทำการยึดไว้ ในกรณีที่มีการยุติการดำเนินคดีโดยปกติหากเป็นของกลางทั่วไป พนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องจัดการค้นของกลางในคดีพิเศษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 85 แต่หากเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายโดยสภาพ หรือเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายเมื่อได้กระทำโดยมุ่งหมายทางการค้า หรือมิใช่เพื่อเจตนาทางการค้าแล้ว เช่น สินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า เป็นต้น และเป็นกรณีที่มีการยุติการดำเนินคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 เช่น โดยความตายของผู้กระทำความผิด หรือคดีขาดอายุความโดยไม่ได้ตัวผู้ต้องหาไปฟ้องต่อศาล เป็นต้น ทำให้คดีมิได้เข้าสู่การพิจารณาของชั้นศาลจนแล้วเสร็จ ศาลก็ไม่อาจมีคำพิพากษาในเรื่องดังกล่าวให้รับของกลางที่ผิดกฎหมายได้ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาตามมาว่าของกลางดังกล่าวจะต้องดำเนินการอย่างไร โดยเฉพาะของกลางที่เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายโดยสภาพ หรือของกลางที่เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายเมื่อได้กระทำโดยมุ่งหมายทางการค้า หรือมิใช่เพื่อเจตนาทางการค้า จะสามารถคืนให้แก่ผู้ต้องหาหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องได้หรือไม่ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอย่างไร ซึ่งในปัจจุบัน กรมสอบสวนคดีพิเศษมีระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางในคดีถึงที่สุด พ.ศ. 2565 ซึ่งหมายถึงเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางในคดีที่ศาลได้พิจารณาและพิพากษาแล้ว ซึ่งไม่ครอบคลุมกรณีดังกล่าวข้างต้น การไม่มีกฎหมายหรือระเบียบรองรับในเรื่องดังกล่าว อาจส่งผลให้เกิดปัญหาการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในเรื่องดังกล่าว ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความโปร่งใส ถูกต้อง และความชอบธรรมของการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้

4) การเฉลี่ยทรัพย์สินของกลางคืนตามคำพิพากษา โดยการปฏิบัติให้เป็นไปตามคำพิพากษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เช่น ในกรณีความผิดเกี่ยวกับการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ตามพระราชกำหนดการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 หรือเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า แชร์ลูกโซ่ ซึ่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ทำการยึดหรืออายัดสิ่งของต่าง ๆ ที่พบในสถานที่เกิดเหตุไว้เป็นของกลางในคดี ซึ่งอาจยึดของกลางที่เป็นเงินสด ซึ่งในอดีต คดีแชร์ลูกโซ่ เมื่อจบคดีแล้วผู้เสียหายมักไม่ได้รับเงินคืน เพราะเหตุที่ทรัพย์สินของกลางทั้งหมดถูกริบตามคำพิพากษาของศาล แต่ในปัจจุบันคำพิพากษาของศาลมักไม่สั่งรับเงินสดของกลาง แต่จะมีการสั่งให้ทำการเฉลี่ยทรัพย์สินเงินสดของกลางคืนให้แก่ผู้เสียหายตามคำพิพากษา เพื่อเป็นการเยียวยาบรรเทาทุกข์ความเดือดร้อนเสียหายของผู้เสียหายอันเกิดจากการกระทำความผิดดังกล่าว ซึ่งหากผู้เสียหายมีจำนวนมากกว่า 1 คน จะต้องมีการ

คำนวณส่วนเฉลี่ยทรัพย์สินเทียบสัดส่วนจำนวนผู้เสียหายกับความเสียหายที่ได้รับ โดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะต้องทำการคืนทรัพย์สินของกลางดังกล่าวโดยทำการเฉลี่ยคืนให้กับผู้เสียหายตามคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 85 ซึ่งในปัจจุบัน กรมสอบสวนคดีพิเศษยังมิได้มีระเบียบวิธีปฏิบัติการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ซึ่งอาจส่งผลให้การปฏิบัติตามคำพิพากษาไม่มีความชัดเจนในขั้นตอนการปฏิบัติ ทำให้เกิดความผิดพลาด คลาดเคลื่อนในการปฏิบัติให้เป็นไปตามคำพิพากษา ขาดความโปร่งใสเป็นธรรมในการดำเนินการ ทำให้การปฏิบัติงานในเรื่องดังกล่าวมีความล่าช้าเกินสมควร ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียหายอื่น ๆ ตามมา ขาดความเชื่อมั่นจากสาธารณชน และไม่สามารถอำนวยการความยุติธรรมให้กับผู้เสียหายหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องได้อย่างแท้จริง

ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นทั้งในเรื่องของการจัดการตามข้อ 1 และข้อ 2 และในเรื่องของกฎหมายตามข้อ 3 และข้อ 4 หากได้รับการแก้ไข ทำให้การบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้การป้องกันปราบปราม การสืบสวน และสอบสวนคดีพิเศษมีประสิทธิภาพตามไปด้วย ซึ่งส่งผลดีต่อหน่วยงานภาครัฐ ประชาชน และสังคมโดยรวมในหลาย ๆ ประการ เช่น ส่งผลให้รัฐมีรายได้จากการได้รับชำระค่าปรับเป็นจำนวนมากขึ้น ซึ่งสามารถนำไปจัดทำประโยชน์สาธารณะเพื่อพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ได้มากขึ้น ส่งผลให้ประเทศไทยไม่ถูกกีดกันทางการค้าจากนานาประเทศ ทำให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันทางการค้ากับนานาประเทศได้ ส่งผลให้การปฏิบัติงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษมีกรอบแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน มีความโปร่งใส ทำให้สามารถลดระยะเวลาการปฏิบัติงานสามารถอำนวยการความยุติธรรมให้กับผู้เสียหายหรือประชาชนได้รวดเร็ว ส่งผลให้หน่วยงานได้รับความเชื่อมั่นเชื่อถือ ศรัทธาจากผู้เสียหาย ภาคประชาชน และสังคมโดยรวม

การบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นปัญหาที่ท้าทาย ซึ่งผู้ศึกษามีความเห็นว่ เรื่องที่กล่าวมาข้างต้นยังสามารถต่อยอดพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้ และเป็นส่วนสำคัญหนึ่งที่ทำให้การขับเคลื่อนภารกิจงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ที่ทำให้ประเทศไทยสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” และสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อพัฒนาไปสู่ระบบราชการ 4.0 เพื่อความสุขของปวงชนชาวไทย

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในหัวข้อ **“ปัญหาการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษและแนวทางการแก้ไข”** เพื่อจะได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาต่อยอดการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ และเพื่อทราบถึงสภาพปัญหาว่ามีสิ่งใดที่ควรพัฒนาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายต่อไป

2.1.2 แนวโน้มของปัญหาในอนาคต

จากการที่โลกมีวิวัฒนาการเข้าสู่สังคมดิจิทัล จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษามีความเห็นว่ หากปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไขให้เป็นรูปธรรม จะเป็นปัญหาสะสมที่ถูกหมักหมมไว้อย่างไม่ได้รับการแก้ไข ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ส่งผลให้แนวโน้มของปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเหตุที่วิวัฒนาการในปัจจุบัน จะก้าวรุดหน้าขึ้นไปเรื่อย ๆ ตามยุค ตามสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอีก การพัฒนาปรับปรุงแนวทางการแก้ไข ก็จะต้องมีแนวคิด วิวัฒนาการ

ที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน แนวโน้มของปัญหาที่จะเกิดขึ้น คือ ของกลางจะไม่มีที่เก็บ กระบวนการที่เกี่ยวข้องจะมีปัญหา ทั้งเรื่องการจัดหาสถานที่เก็บของกลางเพื่อให้มีจำนวนเพียงพอกับของกลางที่มีจำนวนมากงบประมาณ บุคลากร เวลาที่ใช้ ส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการที่จะมุ่งปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของรัฐ ส่งผลให้การปฏิบัติงานปราบปรามไม่เกิดประสิทธิภาพ ทำให้รัฐขาดรายได้ที่สำคัญในเรื่องของ ค่าปรับ ที่รัฐจะพึงได้และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศเพื่อประโยชน์สาธารณะได้ การติดตามผลการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางจะมีความล่าช้าเกินสมควร ประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องไม่ได้รับความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินการ ไม่สามารถตอบโจทย์การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ได้ ขาดระเบียบวิธีปฏิบัติ กรอบแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน ส่งผลให้มีการเปิดช่องการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่เกินสมควร อาจทำให้เกิดความสับสนในเรื่องความโปร่งใสของการปฏิบัติงานและสับสนต่อความผิดพลาดของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ขาดความเชื่อมั่น และไม่กล้าตัดสินใจที่จะดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การดำเนินการขาดความรวดเร็ว โปร่งใส และมีมาตรฐาน ส่งผลให้สาธารณชนขาดความเชื่อมั่นต่อองค์กรโดยรวมที่จะเป็นที่พึงสำคัญให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง ปัญหาที่เกิดขึ้นสร้างผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การขับเคลื่อนงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษไม่สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของหน่วยงานซึ่งสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์ของประเทศได้ และไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษที่มีประสิทธิภาพ และมีการกำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ให้มีกรอบแนวทางการดำเนินการและมีระเบียบวิธีปฏิบัติในเรื่องที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน

2.1.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้น

1) ผลกระทบต่อองค์กร

การบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ หากไร้ซึ่งประสิทธิภาพ ในการจัดการของกลางในคดีพิเศษที่มีเป็นจำนวนมาก จะส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรในการมุ่งปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกัน ปราบปราม การสืบสวน สอบสวนคดีพิเศษเป็นอย่างมาก เพราะเหตุที่หากมีการตรวจยึดของกลางที่มีเป็นจำนวนมากมาแล้ว จะนำไปเก็บไว้ที่ไหน หากไม่มีที่เก็บจะทำอย่างไร จะหางบประมาณมาสนับสนุนการดำเนินการตามภารกิจดังกล่าวให้สำเร็จได้หรือไม่ เพราะการเช่าที่เก็บจำเป็นต้องใช้งบประมาณค่อนข้างมากในแต่ละเดือน ทำให้การจัดการของกลาง รัฐต้องใช้งบประมาณใช้บุคลากร และใช้เวลาในการดำเนินการจัดการของกลางเกินกว่าที่ควรจะเป็น อาจทำให้เจ้าหน้าที่ไม่มุ่งปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์แบบที่ควรจะเป็น ในเรื่องกฎหมาย หรือระเบียบวิธีปฏิบัติที่มีความชัดเจน อาจส่งผลให้หน่วยงานหรือองค์กรมีความเชื่อมั่น เชื่อถือ ศรัทธา จากภาคประชาชน และสังคมโดยรวม

2) ผลกระทบต่อสังคม

การบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ หากไร้ซึ่งประสิทธิภาพในเรื่องการจัดการของกลางที่มีเป็นจำนวนมาก อาจทำให้รัฐสูญเสียโอกาสในการมีรายได้เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากการบังคับค่าปรับจากผู้ต้องหา ซึ่งทำให้รัฐสูญเสียรายได้ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนโดยรวม

3) ผลกระทบต่อประชาชน

การบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ หากไร้ซึ่งประสิทธิภาพในเรื่องของกฎหมาย หรือระเบียบวิธีปฏิบัติที่มีความชัดเจน อาจทำให้เกิดความล่าช้า ไม่โปร่งใส ไม่มีมาตรฐาน ไม่มีความชัดเจน ซึ่งอาจทำให้ประชาชนทั้งผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่มารับเข้ารับบริการ ไม่ได้รับการอำนวยความสะดวก ยุติธรรมแบบที่ควรจะเป็น

4) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือการแข่งขันทางการค้า

การบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ หากไร้ซึ่งประสิทธิภาพ ในเรื่องของการจัดการของกลางที่มีเป็นจำนวนมาก อาจทำให้การป้องกัน ปราบปราม สืบสวน สอบสวนคดีพิเศษไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในคดีทรัพย์สินทางปัญญา ที่ประเทศไทยถูกสำนักผู้แทนการค้าสหรัฐฯ (USTR) จัดอันดับสถานะทางการค้าอยู่ในบัญชีประเทศที่ต้องจับตามอง (WL) ในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา ตามกฎหมายการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา มาตรา 301 พิเศษ ที่ทำให้ไทยต้องถูกตัดสิทธิพิเศษทางการค้าจากประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นหมายความว่า ประเทศไทยได้สูญเสียโอกาสทางการค้าจนถึงปัจจุบัน

2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย

2.2.1 หลักการแนวคิดที่ใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำข้อเสนอ

การบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ ควรมีทิศทางทางการดำเนินงาน และมีวิธีการดำเนินการตลอดถึงแนวทางการแก้ไขอย่างไร เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวมีประสิทธิภาพตอบสนองต่อนโยบายของภาครัฐและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและทุกภาคส่วนโดยรวม ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาหลักการแนวคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการวิเคราะห์ และหาแนวทางการแก้ไขต่อไป

2.2.1.1 การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

หลักใหญ่ของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ การเปลี่ยนระบบราชการที่เน้นระเบียบและขั้นตอนไปสู่การบริหารแบบใหม่ซึ่งเน้นผลสำเร็จ และความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งใช้เทคนิคและวิธีการของเอกชนมาปรับปรุงการทำงาน Hood เห็นว่าสิ่งที่เรียกว่า “การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่” มีหลักสำคัญ 7 ประการ คือ

1) จัดการโดยนักวิชาชีพที่ชำนาญการ (Hands - on professional management) หมายถึง ให้ผู้จัดการมืออาชีพได้จัดการด้วยตัวเอง ด้วยความชำนาญ โปร่งใส และมีความสามารถในการใช้ดุลพินิจ เหตุผลก็เพราะเมื่อรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายแล้ว ก็จะทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อการตรวจสอบจากภายนอก

2) มีมาตรฐานและการวัดผลงานที่ชัดเจน (Explicit standards and measures of performance) ภาครัฐจึงต้องมีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของผลงาน และการตรวจสอบจะมีได้ ก็ต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน

3) เน้นการควบคุมผลผลิตที่มากขึ้น (Greater emphasis on output controls) การใช้ทรัพยากรต้องเป็นไปตามผลงานที่วัดได้ เพราะเน้นผลสำเร็จมากกว่าระเบียบวิธี

4) แยกหน่วยงานภาครัฐออกเป็นหน่วยย่อย ๆ (Shift to disaggregation of units in the public sector) การแยกหน่วยงานใหญ่ออกเป็นหน่วยงานย่อย ๆ ตามลักษณะสินค้าและบริการที่ผลิตให้เงินสนับสนุนแยกกัน และติดต่อกันอย่างเป็นอิสระ

5) เปลี่ยนภาครัฐให้แข่งขันกันมากขึ้น (Shift to greater competition in the public sector) เป็นการเปลี่ยนวิธีการไปเป็นการจ้างเหมาและประมูล เหตุผลก็เพื่อให้ฝ่ายที่เป็นปรปักษ์กัน (rivalry) เป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้ต้นทุนต่ำและมาตรฐานสูงขึ้น

6) เน้นการจัดการตามแบบภาคเอกชน (Stress on private sector styles of management practice) เปลี่ยนวิธีการแบบข้าราชการไปเป็นการยืดหยุ่นในการจ้างและให้รางวัล

7) เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีวินัยและประหยัด (Stress on greater discipline and parsimony in resource use) วิธีนี้อาจทำได้ เช่น การตัดค่าใช้จ่าย เพิ่มวินัยการทำงาน หดยั้งการเรียกร้องของสหภาพแรงงาน จำกัดต้นทุนการปฏิบัติ เหตุผลก็เพราะต้องการตรวจสอบความต้องการใช้ทรัพยากรของภาครัฐ และ “ทำงานมากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรน้อยลง” (do more with less)

2.2.1.2 การบริหารจัดการคลังสินค้า

คลังสินค้า เป็นสถานที่ใช้ในการเก็บรักษาสินค้าให้อยู่ในสภาพดี และมีคุณสมบัติที่พร้อมจะส่งมอบให้กับลูกค้า บุคคล องค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในโซ่อุปทาน หรือภายนอกโซ่อุปทาน โดยคลังสินค้าทำหน้าที่เป็นสถานที่พักและเก็บสินค้า หรือวัตถุดิบ หรือวัสดุสิ่งของต่างๆ จนกว่าจะมีการเคลื่อนย้ายส่งมอบไปสู่ผู้ที่มีความต้องการใช้ ทั้งนี้ การจัดเก็บสินค้าในคลังสินค้า แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1) การจัดเก็บแบบสุ่ม ซึ่งเป็นการจัดเก็บสินค้าลงในที่ว่างใกล้ที่สุดไม่ว่าจะเป็นชั้นวางสินค้า พาเลท เป็นต้น โดยยึดหลัก เข้าก่อน ออกก่อน การจัดเก็บประเภทนี้มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่มากที่สุด ในปัจจุบันมีการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอัตโนมัติมาช่วยในการจัดเก็บ และนำสินค้าออกที่เรียกว่า การจัดเก็บและการนำสินค้าออกอัตโนมัติ ซึ่งทำให้ลดต้นทุนแรงงานในด้านนี้ลงไปได้

2) การจัดเก็บตามตำแหน่งที่กำหนดไว้ การจัดประเภทนี้จะมีการระบุตำแหน่งที่จัดเก็บตายตัวสำหรับสินค้าแต่ละประเภทภายในคลังสินค้า การจัดเก็บประเภทนี้แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ การจัดเก็บตามลำดับเลขหมายกำกับขึ้นส่วน การจัดเก็บตามอัตราการใช้สินค้า และการจัดเก็บตามระดับกิจกรรม

อย่างไรก็ดี การบริหารการจัดการคลังสินค้านี้มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1) การเคลื่อนย้าย (Movement) ประกอบด้วย กิจกรรมย่อยในการรับสินค้า (Receiving) การย้ายสินค้าออก การเลือกหยิบสินค้า การส่งสินค้าผ่านคลัง และการจัดส่ง

2) การจัดเก็บสินค้าในคลังสินค้า ซึ่งจะมีการระบุตำแหน่งที่จัดเก็บตายตัวสำหรับสินค้าแต่ละประเภทมีการจัดเก็บ 3 แบบ คือ จัดเก็บตามลำดับเลขหมายกำกับขึ้นส่วน จัดเก็บตามอัตราการใช้สินค้า และจัดเก็บตามระดับกิจกรรม

3) การกำหนดทำเลที่ตั้ง เพื่อประโยชน์ในการขนส่ง จัดเก็บ และดูแลสินค้า

4) การกำหนดขนาดและจำนวนคลังสินค้า ตามความเหมาะสมแต่ละพื้นที่

5) ผังการจัดวางสินค้า คือ สต็อกสินค้ามีการจัดวางสินค้าแต่ละประเภทที่กำหนดไว้ตามแผนผัง อาจมีการจัดวางสินค้าคาดเคลื่อนบ้างในแต่ละช่วงเทศกาล โดยปกติจะจัดวางสินค้าตามแผนผังการจัดวางสินค้า

2.2.1.3 นวัตกรรม

นวัตกรรม “Innovation” หมายถึง การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ของตนเอง เป็นการนำความคิดใหม่ ๆ วิธีการปฏิบัติใหม่ ๆ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่เกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ในแขนงต่าง ๆ หรืออาจเป็นการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ซึ่งได้รับการทดลองพิสูจน์ และพัฒนาต่อยอด เริ่มตั้งแต่การคิดค้น (Invention) พัฒนาการ (Development) และปฏิบัติจริง ซึ่งให้ผลลัพธ์ที่แตกต่างออกไปจากที่เคยทำมา ซึ่งส่งผลลัพธ์ที่ดีกว่าเดิม นำมาปรับปรุงเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติงาน ช่วยประหยัดเวลาและทรัพยากร ส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ การบริการ กระบวนการใหม่ การปรับปรุงเทคโนโลยี การแพร่กระจายเทคโนโลยี และการใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติต่อไป

ทอมัส ฮิวส์ (Thomas Hughes) ได้ให้ความหมายของ “นวัตกรรม” ว่าเป็นการนำวิธีการใหม่ ๆ มาปฏิบัติหลังจากได้ผ่านการทดลองหรือได้รับการพัฒนามาเป็นขั้น ๆ แล้ว เริ่มตั้งแต่การคิดค้น (Invention) การพัฒนา (Development) ซึ่งอาจจะเป็นไปในรูปของโครงการทดลองปฏิบัติก่อน (Pilot Project) แล้วจึงนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งมีความแตกต่างไปจากการปฏิบัติเดิมที่เคยปฏิบัติมา

มอร์ตัน (Morton, J.A.) ให้ความหมาย “นวัตกรรม” ว่าเป็นการทำให้ใหม่ขึ้นอีกครั้ง (Renewal) ซึ่งหมายถึง การปรับปรุงสิ่งเก่าและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ตลอดจนหน่วยงานหรือองค์การนั้น ๆ นวัตกรรม ไม่ใช่การขัดหรือล้มล้างสิ่งเก่าให้หมดไป แต่เป็นการปรับปรุงเสริมแต่งและพัฒนา

นวัตกรรม แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 มีการประดิษฐ์คิดค้น (Innovation) หรือเป็นการปรุงแต่งของเก่าให้เหมาะสมกับกาลสมัย

ระยะที่ 2 พัฒนาการ (Development) มีการทดลองในแหล่งทดลองจัดทำอยู่ในลักษณะของโครงการทดลองปฏิบัติก่อน (Pilot Project)

ระยะที่ 3 การนำเอาไปปฏิบัติในสถานการณ์ทั่วไป ซึ่งจัดว่าเป็นนวัตกรรมขั้นสมบูรณ์

2.2.1.4 การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากฎหมาย

การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายมีความสำคัญ ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเสมอเมื่อมีโอกาสเหมาะสม เพื่อยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัย เกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากกฎหมายที่ใช้อยู่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม กลไกตามกฎหมายไม่เหมาะสม หรือถ้อยคำอาจมีความไม่ชัดเจน เพื่อแก้ไขภาษากฎหมายให้มีความสอดคล้องกัน โดยไม่ได้เปลี่ยนแปลงสาระของกฎหมาย การชำระกฎหมายจะต้องปฏิบัติตรงตามตัวอักษร คือ ต้องชำระกฎหมายนั้น ซึ่งการชำระกฎหมายจะเป็นการตัดกิ่งไม้ที่ตายซากแล้วออกไป และเพาะเลี้ยงส่วนที่ยังให้ดอกผลได้ โยนทั้งส่วนที่ลึกลับทั้งไป การชำระกฎหมายจะช่วยทำให้ประหยัดเวลา ทำให้เกิดความแน่ชัดในกฎหมาย และสร้างความมั่นใจในการใช้กฎหมายของผู้ใช้กฎหมายได้ ในบางประเทศการชำระกฎหมายทำให้กฎหมายนั้นสามารถเป็นกฎหมายที่อ้างอิงถึงความถูกต้องได้ อีกทั้ง กฎหมายเปรียบเสมือนกระจุกบานใหญ่สองสังคม เมื่อเวลาเปลี่ยน อะไรต่าง ๆ ก็มีความเปลี่ยนแปลงไป กฎหมายจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อสะท้อนความต้องการของสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงไป การพัฒนาปรับปรุงกฎหมายจึงจำเป็นต้องกระทำ เพื่อให้มีกฎหมายที่ดีสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสังคม ไม่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากเกินไป

ในการพัฒนากฎหมายของไทยก่อนปี 2534 มีการพัฒนากฎหมายโดยการลอกเลียนแบบกฎหมายของต่างประเทศ และการปรับปรุงแก้ไขตามแนวคำพิพากษาของศาล โดยหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบกฎหมาย ได้แก่ “สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา รัฐสภา และศาล” แต่เนื่องจากยังไม่มีทิศทางในการพัฒนาที่ชัดเจนเป็นลักษณะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น นอกจากนั้น ยังมีการตั้งงบประมาณเพื่อการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : & D) ตลอดจนขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และเป็นการใช้วิธีลอกเลียนแบบ ซึ่งทำให้ไม่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย ซึ่งต่อมาทางสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ศึกษาแนวทางการพัฒนากฎหมายของต่างประเทศ กำหนดให้มีการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย (Sunset Clause) ไว้ในกฎหมายด้วย โดยเสนอให้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย” ขึ้นในปี 2534 เพื่อเป็นองค์กรทำหน้าที่ศึกษาวิจัยกฎหมายเพื่อการพัฒนา โดยมีแนวคิดในการดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย ดังนี้

- 1) สกัดกั้นกฎหมายใหม่ที่ไม่จำเป็น ตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย
- 2) ยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัย และกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
- 3) ศึกษามาตรการที่เพิ่มประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย โดยศึกษาเทคนิคของกฎหมาย เช่น ระบบการอนุญาต ระบบคณะกรรมการ ระบบการกำหนดโทษทางอาญา และโทษทางปกครอง และสร้างระบบฐานข้อมูลกฎหมายแบบบูรณาการ เป็นต้น
- 4) สร้างแม่แบบของกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและไม่เป็นภาระแก่ประชาชน

2.2.1.5 ประโยชน์สาธารณะ

ประโยชน์สาธารณะ คือ เป็นประโยชน์แก่ประชาชนโดยทั่วไป ประโยชน์สาธารณะอาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบริบท แต่ละสังคม แต่ละประเทศ สิ่งนี้อาจเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศหนึ่งอาจจะไม่ใช่ประโยชน์สาธารณะของประเทศหนึ่งก็ได้ ประโยชน์สาธารณะเป็นความต้องการร่วมกันของคนในสังคม เป็นการมุ่งหมายถึงประโยชน์ของสังคมโดยรวม ซึ่งประโยชน์ของสังคมนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย นอกจากนี้ประโยชน์สาธารณะย่อมสำคัญกว่าประโยชน์ของปัจเจกบุคคลที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากการที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม โดยยินยอมอยู่ร่วมกันเป็นสังคม โดยยินยอมอยู่ภายใต้อำนาจสูงสุด ซึ่งเรียกว่า รัฐาธิปัตย์ เพื่อให้รัฐาธิปัตย์ใช้อำนาจแทนตนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

แบร์รี่ (Brin Barry) ได้อธิบายลักษณะของประโยชน์สาธารณะไว้ว่า สิ่งนี้เรียกว่า ผลประโยชน์สาธารณะ (common interest) นั้นอาจพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะเชิงลบ และลักษณะเชิงบวก ในลักษณะเชิงลบนั้น “ผลประโยชน์สาธารณะ” หมายถึงสิ่งใดก็ตามที่จะป้องกันมิให้ใครคนใดคนหนึ่งกระทำการอันส่งผลกระทบต่อคนอื่น ๆ ในสังคมได้รับผลเสียหาย สำหรับ “ผลประโยชน์สาธารณะ” ในเชิงบวกนั้น หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่ให้ประโยชน์สุขแก่บุคคลทั้งหลายในสังคม

ในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ Vera Langer กล่าวว่า แม้ไม่มีนิยามเป็นสากล แต่สังคมทุกแห่งรับรู้ว่าคุณประโยชน์สาธารณะมีอยู่ ประโยชน์สาธารณะในยุคสมัยหนึ่งอาจจะไม่ได้รับการยอมรับในอีกยุคสมัย หรือสิ่งที่ไม่เคยคิดว่าเป็นประโยชน์สาธารณะ ต่อมาอาจเป็นที่ยอมรับก็ได้ โดยทั่วไปแล้วความหมายของคุณประโยชน์สาธารณะขึ้นอยู่กับระบบคุณค่าทางสังคมในยุคนั้น ๆ

2.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำข้อเสนอ

จากหลักการแนวคิดที่ได้ศึกษามา ผู้ศึกษาเห็นว่าควรนำหลักการแนวคิดดังกล่าว มาวิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ ซึ่งผู้ศึกษาจะได้วิเคราะห์ต่อไป

2.2.2.1 วิเคราะห์สภาพปัญหาของการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ของกลาง เป็นพยานที่สำคัญชิ้นหนึ่ง เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดีนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และเพื่อประโยชน์อื่น ๆ ตามที่กล่าวมาแล้ว การบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ จึงถือว่าเป็นส่วนสำคัญหนึ่งในการขับเคลื่อนงานคดีพิเศษให้สำเร็จผลตามความมุ่งหมาย และสามารถเสนอสำนวนการสอบสวนต่อพนักงานอัยการเพื่อดำเนินการที่เกี่ยวข้องต่อไปจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบสภาพปัญหาหลายประการ ดังนี้

2.2.2.1.1 ในด้านการจัดการ

ปริมาณของกลางที่มีจำนวนมากขึ้นในแต่ละปี ทำให้การดำเนินงานที่ผ่านมามีปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องบางประการ ดังนี้

1) การติดตามผลการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ทำการยึดไว้ ซึ่งจะต้องทำการเก็บรักษาไว้ระหว่างการดำเนินคดี ทั้งในส่วนของการติดตามความคืบหน้าเกี่ยวกับการจัดการของกลาง การประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสียกรมสอบสวนคดีพิเศษ และในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของกลาง ซึ่งอาจจะต้องมีการติดตามผลการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางจนกว่าคดีจะถึงที่สุด หรือจนกว่าคดีจะระงับไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น คดีความผิดตามกฎหมายศุลกากร เป็นต้น พบว่าที่ผ่านมา ยังเป็นการทำงานในรูปแบบเดิมที่การติดต่อสื่อสารประสานงานเพื่อติดตามความคืบหน้าในเรื่องต่าง ๆ ผู้ต้องหาหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องต้องติดต่อโดยตรงต่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเจ้าของเรื่อง ซึ่งอาจจะเป็นการประสานทางโทรศัพท์ หรือต้องเดินทางมาติดต่อ ติดตามความคืบหน้าผลการดำเนินการยังที่ทำการของกรมสอบสวนคดีพิเศษโดยตรง ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณระยะเวลา และเพิ่มขึ้นตอนการดำเนินการ ส่งผลอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในแนวการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการของกลาง หรือเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ประชาชนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ได้รับความสะดวกจากการปฏิบัติงานในเรื่องดังกล่าว ทำให้การปฏิบัติงานในเรื่องดังกล่าวไม่เป็นไปตามการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ที่จะสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีประสิทธิภาพได้ ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

2) การบริหารจัดการสถานที่เก็บของกลาง ซึ่งเป็นของกลางที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ทำการยึดไว้ และจะต้องเก็บรักษาของกลางดังกล่าวไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด หรือจนกว่าจะสามารถนำส่งหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายได้ จากสภาพปัญหาที่ผ่านมา พบว่า การบริหารจัดการของกลางมีขีดจำกัดในการดำเนินการทั้งในเรื่องของงบประมาณ สถานที่ บุคลากร และระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะในคดีทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งมีของกลางเป็นจำนวนมากในแต่ละคดี และมีแนวโน้มสูงเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โกดังที่ใช้เป็นสถานที่ในการจัดเก็บของกลางของหน่วยงาน จำนวน 1 หลัง มีของกลางในคดีพิเศษที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานเก็บไว้ในสถานที่ดังกล่าวระหว่างการดำเนินคดีจำนวนกว่า 40 คดี มีการใช้พื้นที่ในแนวราบของโกดังไปแล้ว ประมาณร้อยละ 90 แต่ยังไม่มีการใช้ประโยชน์พื้นที่ในแนวตั้งแต่อย่างใด ทำให้พื้นที่เก็บของกลางไม่เพียงพอต่อการรองรับของกลางในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งหากจะทำการเช่าโกดังของเอกชนเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บของกลาง

เพิ่มเติม โดยทั่วไปจะมีราคาค่าเช่าค่อนข้างสูง โดยเฉลี่ยประมาณ 100,000 บาท/เดือน ซึ่งการดำเนินการในแต่ละคดีจำเป็นต้องเช่าเป็นระยะเวลายาวนานจนกว่าคดีจะถึงที่สุด หรือจนกว่าจะสามารถนำส่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเก็บรักษาตามกฎหมายได้ ซึ่งต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก อีกทั้งปัจจุบัน การบริหารจัดการภายในโกดังต้องใช้คนงานเป็นจำนวนมากในการขนย้าย เคลื่อนย้ายของกลางจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งภายในโกดัง เพราะเหตุที่ของกลางมีน้ำหนักเยอะและมีจำนวนมาก ทำให้ค่อนข้างสิ้นเปลืองงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว และคนงานในปัจจุบันค่อนข้างหายาก คนงานที่พอจะหาได้ส่วนมากก็พร้อมที่จะต่อต้านการปฏิบัติงานได้ทุกเมื่อ หากไม่สามารถตกลงค่าแรงจนเป็นที่พอใจได้ เพราะเหตุที่มีการเรียกร้องค่าแรงจ้างงานเกินสมควรกว่าเหตุ ประกอบกับอาจไม่สามารถขออนุมัติงบประมาณเพื่อจัดการในเรื่องของกลางดังกล่าวให้เป็นไปตามเป้าหมายได้ จากปัญหาที่กล่าวมาย่อมกระทบต่อขวัญและกำลังใจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในการที่จะมุ่งปฏิบัติงานด้านการป้องกันปราบปรามการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ เพราะเหตุที่เมื่อทำการตรวจยึดมาแล้ว ก็ไม่สามารถหาที่เก็บของกลางได้ หรือบริหารจัดการของกลางให้มีประสิทธิภาพได้ ซึ่งส่งผลให้การป้องกันปราบปราม การสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้รัฐอาจเสียโอกาสในการนำรายได้จากค่าปรับมาใช้เพื่อการจัดทำประโยชน์สาธารณะพัฒนาประเทศต่อไปได้

กรณีศึกษา คดีพิเศษที่ 277/2565 กรณีคดีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดเครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 เจ้าหน้าที่กองคดีทรัพย์สินทางปัญญาได้ร่วมกันเข้าทำการตรวจค้นสถานที่ต้องสงสัยที่จำหน่ายสินค้าในเขตพื้นที่ที่ต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษ (พื้นที่สีแดง) ซึ่งซุกซ่อนสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าจำนวนหลายจุด ผลการตรวจค้นพบสินค้าประเภทกระเป๋าสานที่ปลอมเครื่องหมายการค้ายี่ห้อต่าง ๆ จำนวนมาก ซึ่งเป็นสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดจากต่างประเทศ จำนวนกว่า 300,000 ใบ ซึ่งมากที่สุดเป็นประวัติการณ์ของการตรวจค้นจับกุมของหน่วยงาน โดยได้ตรวจยึดใส่รถบรรทุกสิบล้อจำนวน 28 คัน โดยมีมูลค่าสินค้าตามราคาท้องตลาดเป็นเงินจำนวนกว่า 90,000,000 บาท และคิดเป็นมูลค่าความเสียหายตามราคาของแท้เป็นเงินจำนวนกว่า 900,000,000 บาท และได้ยึดสินค้าทั้งหมดไว้เป็นของกลางนำส่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (ปี 2560 - 2564) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืนและดำเนินการอย่างเข้มข้นในการป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) จากการปฏิบัติงานดังกล่าวได้รับคำชมเชยความสำเร็จจากทุกภาคส่วน แต่จากการปราบปรามที่เกิดขึ้นซึ่งได้ตรวจยึดของกลางเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหา และอุปสรรคในการจัดเก็บของกลางในคดีพิเศษที่มีจำนวนมากกว่า 300,000 ชิ้น ตั้งแต่กระบวนการจัดเก็บของกลางซึ่งจำเป็นต้องใช้คนเป็นจำนวนมาก ซึ่งต้องใช้ระยะเวลายาวนานกว่ากระบวนการต่าง ๆ ตั้งแต่การตรวจนับคัดแยกของกลางจนถึงการจัดเก็บของกลางจะแล้วเสร็จ ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ ระยะเวลา และจำนวนบุคลากรจำนวนมาก อีกทั้งโกดังอันเป็นสถานที่เก็บของกลางของหน่วยงานไม่สามารถรองรับการจัดเก็บของกลางดังกล่าวได้ทั้งหมด จึงต้องทำการเช่าโกดังจากภาคเอกชนเพื่อใช้เป็นสถานที่จัดเก็บของกลางชั่วคราว ซึ่งมีราคาค่าเช่าสูงมากประมาณเกือบ 100,000 บาท ต่อเดือน ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่สูง เป็นภาระผูกพันในระยะยาวเพื่อจัดเก็บของกลางในคดีพิเศษจนกว่าคดีจะถึงที่สุด หรือจนกว่าจะสามารถนำส่งของกลางไปเก็บรักษายังหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายต่อไปได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการของกลางที่มีประสิทธิภาพ ไม่เป็นไป

ตามการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ แผนปฏิบัติการของกรมสอบสวนคดีพิเศษซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2.2.1.2 ในด้านกฎหมาย

การจัดการของกลางในคดีพิเศษกรณีที่ต้องมีการดำเนินการตามกฎหมาย ในกรณีการคืนของกลาง หรือการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล จากการดำเนินงานที่ผ่านมามีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้น จากการที่กรมสอบสวนคดีพิเศษไม่มีระเบียบหรือกรอบวิธีการดำเนินการที่ชัดเจนรองรับในการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในบางเรื่อง ดังนี้

1) การคืนของกลางที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ทำการยึดไว้ กรณีที่มีการยุติการดำเนินคดี ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษมีเพียงระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางในคดีถึงที่สุด พ.ศ. 2565 ซึ่งระเบียบดังกล่าวมิได้วางวิธีปฏิบัติกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินการไว้ว่าจะต้องดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอย่างไร ซึ่งปัญหาที่ตามมา คือ เมื่อคดีมิได้เข้าสู่การพิจารณาของศาล หรือเข้าสู่การพิจารณาของศาลแล้ว แต่ยังไม่มีการพิพากษาในเรื่องดังกล่าว และมีการยุติการดำเนินคดีเกิดขึ้น เพราะเหตุประการใดประการหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 ศาลก็ไม่อาจมีคำพิพากษาให้รับของกลาง หรือมีคำสั่งเกี่ยวกับของกลางแต่อย่างใดได้ หากเป็นของกลางทั่วไป พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะต้องดำเนินการคืนของกลางดังกล่าวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 85 ประกอบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ หากของกลางที่ได้ทำการยึดไว้ เป็นสิ่งของที่มีความผิดโดยสภาพ หรือมีความผิดเนื่องจากการกระทำโดยมุ่งหมายทางการค้า หรือมีไว้เพื่อเจตนาทางการค้า พนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอย่างไร หากมีบุคคลที่มีสิทธิในของกลางดังกล่าวมาขอรับคืน เพราะหากไม่คืนของกลางดังกล่าว จะมีความรับผิดชอบทางอาญาหรือทางแพ่งหรือไม่ หรือหากคืนของกลางดังกล่าวไป บุคคลผู้รับคืนของกลางดังกล่าวไปจะมีความผิดอีกหรือไม่ เพราะเหตุที่ของกลางในคดีพิเศษในลักษณะดังกล่าวมีจำนวนมากเกินกว่าที่วิญญูชนทั่วไปจะมีไว้ใช้สอยตามปกติ อีกทั้งการคืนของกลางดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะแต่ประการใด โดยหากพิจารณาจากบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หากไม่มีบุคคลมาขอรับคืนของกลางดังกล่าว จำเป็นต้องใช้หลักกฎหมายแพ่งมาจัดการเกี่ยวกับของกลางดังกล่าว โดยถือว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการทำความผิด พนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องเก็บรักษาไว้ เพราะกฎหมายให้กรรมสิทธิ์ตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งหมายถึงว่า พนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องเก็บรักษาของกลางไว้ให้ครบ 1 ปี นับแต่วันที่ทำการยึด แต่อย่างไรก็ตาม การไม่มีระเบียบหรือกรอบวิธีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวที่ชัดเจน ส่งผลให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษสามารถใช้ดุลพินิจพิจารณาสั่งการในเรื่องดังกล่าวได้อย่างอิสระ ซึ่งอาจเป็นการเปิดช่องให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษใช้ดุลพินิจในการสั่งการในเรื่องดังกล่าวโดยมิชอบ มิเป็นไปตามกฎหมาย หรือกรอบแนวทางที่ควรจะเป็น สุ่มเสี่ยงต่อความรับผิดชอบทางอาญาและทางแพ่ง ส่งผลกระทบต่อการอำนวยความสะดวก ความเชื่อมั่น ความรวดเร็ว ความโปร่งใส และควมมีมาตรฐานของการดำเนินการ

2) การเปลี่ยนทรัพย์สินของกลางคืนตามคำพิพากษา เรื่องการเปลี่ยนทรัพย์สินเป็นเรื่องที่คุ้นเคยกันดีอยู่แล้วในทางกฎหมายแพ่ง ซึ่งการปฏิบัติเป็นไปตามกรอบแนวทางการดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยมีกรมบังคับคดี เป็นหน่วยงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญรับผิดชอบการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว แต่ในทางกฎหมายอาญา ที่ผ่านมามีทรัพย์สินของกลางโดยส่วนใหญ่

เป็นทรัพย์สินที่ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือเป็นทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยการกระทำความผิด ซึ่งศาลจะมีคำพิพากษาให้ริบเสียทั้งสิ้น และให้ตกเป็นของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 ประกอบมาตรา 35 ในคดีแชร์ลูกโซ่โดยส่วนใหญ่กว่าที่วงแชร์จะล้มก็ล่วงผ่านระยะเวลามาพอสมควร ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็สพัดหายไปตามช่องทางต่าง ๆ เกือบจนหมดสิ้นแล้ว หากทรัพย์สินที่ทำการยึดมาได้โดยเฉพาะเงินสดโดนริบและต้องตกเป็นของแผ่นดินอีกก็จะไม่เหลือทรัพย์สินอันใดเลยที่จะนำมาเยียวยาบรรเทาความเสียหายของผู้เสียหายได้ โดยที่ปัจจุบันแนวทางการพิจารณาของศาลในเรื่องดังกล่าวจะมีคำพิพากษาให้ดำเนินการเฉลี่ยทรัพย์สินของกลางคืนให้แก่ผู้เสียหายตามคำพิพากษา เพื่อเป็นการเยียวยา บรรเทาความเดือดร้อนเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับให้บรรเทาเบาบาง ซึ่งทำให้ผู้เสียหายมีฐานะเป็นผู้ทรงสิทธิเรียกร้องเอาจากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเนื่องจาก เป็นกรณีที่ศาลสั่งให้คืนเงินสดของกลางเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้เสียหาย เมื่อเงินสดของกลางดังกล่าวอยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายในการดำเนินการยึดเงินสดดังกล่าวไว้เป็นของกลางตามมาตรา 85 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประกอบมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงทำให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้รักษาของกลางโดยนัยสำคัญตามมาตรา 48 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจึงอยู่ในฐานะเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องดำเนินการคืนเงินสดของกลางโดยเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้เสียหายตามคำพิพากษาต่อไป จำนวนเงินที่คืนจะต้องคืนเป็นจำนวนเท่าใด ใช้หลักคำนวณทางคณิตศาสตร์โดยทั่วไป โดยคำนวณสัดส่วนการเฉลี่ยตามจำนวนผู้เสียหาย ความเสียหายที่ได้รับ และจำนวนเงินที่ยึดมา แต่โดยที่กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องใหม่สำหรับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และไม่มีระเบียบวิธีปฏิบัติวางกรอบแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจนไว้ ทำให้มีความสับสนเสี่ยงต่อความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในการจัดการเฉลี่ยทรัพย์สินของกลางดังกล่าวคืน ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ ทำให้การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเกิดความล่าช้า ไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้ตามความคาดหวังที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษในการเป็นที่พึ่งสำคัญของประชาชนในการอำนวยความสะดวก ข้ำเติมความรู้สึกรังเกียจของประชาชนผู้เสียหายที่รอคอยการเยียวยาจากเงินจำนวนดังกล่าว ซึ่งเป็นปัญหาที่กระทบโดยตรงต่อประชาชนผู้เสียหาย และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวนมาก

กรณีศึกษา คดีพิเศษที่ 79/2550 กรณีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 คณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามที่ได้รับแต่งตั้งได้มีการยึดเงินสดไว้เป็นของกลางในคดี จำนวนกว่าสิบล้านบาท ซึ่งคดีดังกล่าว ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2560 ให้ดำเนินการคืนเงินสดของกลางจำนวนดังกล่าวโดยเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้เสียหายตามคำพิพากษา ซึ่งถือว่ากรณีดังกล่าวเป็นเรื่องใหม่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพราะคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษไม่เคยเฉลี่ยทรัพย์สินมาก่อน ไม่ปรากฏรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการเฉลี่ยทรัพย์สินของกลางคืนกำหนดไว้ ทั้งในส่วนของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายอาญา ระเบียบอื่น ๆ หรือกฎหมายใดของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประกอบกับทั้งคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษที่รับผิดชอบคดีดังกล่าวได้มีการโอน ย้าย เปลี่ยนแปลงหน่วยงานออกไป ทำให้กรมสอบสวนคดีพิเศษ ต้องตั้งคณะทำงานขึ้นมาใหม่คณะหนึ่งเพื่อมารับผิดชอบดำเนินการเฉลี่ยทรัพย์สินของกลางดังกล่าวคืนให้แก่ผู้เสียหายตามคำพิพากษา ซึ่งปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น คือ ไม่มีกฎหมายหรือระเบียบรองรับการดำเนินการดังกล่าวแต่อย่างใด มีเพียงแต่อำนาจหน้าที่ในการคืนของกลางตามประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 85 คณะทำงานประชุมร่วมกันและมีความเห็นแตกต่างกันออกไป บางส่วนมีความเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษมิได้อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว อีกทั้งไม่มีกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับใด เปิดช่องกำหนดวิธีการที่ชัดเจนเอาไว้ หากดำเนินการต่อไปอาจเกิดความเสียหาย และเกิดการฟ้องร้องกันขึ้นได้ในอนาคต คณะทำงานจึงได้หารือกรณีดังกล่าวไปยังกองกฎหมาย กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมบังคับคดี สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการบังคับคดี 3 สำนักงานการบังคับคดี สำนักงานอัยการสูงสุด และอีกหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้มีการจัดประชุมร่วมกันเพื่อหาทางออกในเรื่องดังกล่าว ซึ่งทำให้การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวเกิดความล่าช้า และกระทบต่อความรู้สึกของประชาชน หนุมานที่จะได้รับการบรรเทาเยียวยาความเสียหายในเรื่องดังกล่าว จนระยะเวลาล่วงพ้นไปจึงสามารถดำเนินการเฉลี่ยทรัพย์สินของกลางคืนได้แล้วเสร็จในปี 2566 โดยให้กรมบังคับคดีเป็นหน่วยงานดำเนินการในเรื่องดังกล่าวให้

2.2.2.2 เหตุผลความจำเป็นในการหาแนวทางการแก้ไขการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษให้มีประสิทธิภาพ

ในยุคสังคมดิจิทัล ของกลางในคดีพิเศษที่เจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจยึดไว้ มีแนวโน้มที่จะมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปี จึงมีความจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชัน เพื่อติดตามผลการดำเนินการเกี่ยวกับของกลาง หรือการนำเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารจัดการเก็บของกลางให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นต้น อีกทั้งของกลางในคดีพิเศษแต่ละคดีมีความจำเป็นที่จะต้องมียกกฎหมาย หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องในการจัดการของกลางในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ตามเงื่อนไขของข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นในแต่ละคดีนั้น ซึ่งกฎหมายหรือระเบียบที่มีอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถนำมาใช้ครอบคลุมกรณีดังกล่าวได้ทั้งหมด ทำให้การบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งอาจส่งผลให้กรมสอบสวนคดีพิเศษไม่สามารถขับเคลื่อนภารกิจของหน่วยงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแผนปฏิรูปราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่งยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ได้ จึงมีความจำเป็นต้องมีการศึกษาและหาแนวทางการแก้ไขในเรื่องการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษอย่างจริงจัง ซึ่งจะสามารถทำให้กรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถขับเคลื่อนภารกิจของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสัมฤทธิ์ที่ตั้งไว้ โดยประโยชน์ที่จะได้รับจากการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษที่มีประสิทธิภาพมีหลายประการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการของกลางโดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาช่วยในการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ ทำให้การเข้าถึงข้อมูลและการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษมีความสะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ สามารถลดระยะเวลา ขั้นตอนการดำเนินงาน ลดปริมาณคน ลดงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ และสามารถสร้างรายได้ให้กับรัฐบาลเพิ่มขึ้นได้ อันเนื่องมาจากการบังคับค่าปรับจากผู้กระทำความผิด สามารถกระทำได้รวดเร็วมากขึ้น รัฐสามารถนำรายได้ดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ได้ เช่น การจัดทำบริการสาธารณะ การบริหารทั่วไปของรัฐ การป้องกันประเทศ การรักษาความสงบภายใน การสาธารณสุข การศึกษา การสังคมสงเคราะห์ และในด้านอื่น ๆ เป็นต้น อีกทั้ง ยังทำให้การป้องกันปราบปราม การสืบสวน และสอบสวนคดีพิเศษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) ปิดช่องทางปัญหาการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ มิให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีการใช้ดุลพินิจเกินสมควร ซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่โปร่งใสในการดำเนินงาน เกิดความผิดพลาด อันเนื่องมาจากการไม่มีกฎหมาย หรือระเบียบวิธีการปฏิบัติงาน หรือความไม่ชัดเจนของแนวทางการปฏิบัติงาน

3) การมีกฎหมายหรือระเบียบวิธีปฏิบัติที่ชัดเจน ส่งผลให้การขับเคลื่อนงานในเรื่องดังกล่าวเป็นไปได้อย่างโปร่งใส รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชน อันเนื่องมาจากการกระทำความผิด ได้รับความเชื่อมั่นจากสาธารณชน และสามารถอำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง

4) เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานว่าจะไม่มีการกระทำที่เกินเลยกว่าขอบเขตของกฎหมาย จนอาจนำไปสู่ความรับผิดชอบทั้งทางอาญาและทางแพ่ง ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ เพื่อให้ผลการดำเนินงานเกิดผลสัมฤทธิ์ ตามภารกิจของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษที่มีประสิทธิภาพ ถือเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่สำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน สามารถนำค่าปรับจากผู้กระทำความผิดเป็นรายได้เข้ารัฐ นำมาพัฒนาประเทศ และส่งเสริมศักยภาพการแข่งขันทางธุรกิจให้กับภาคเอกชน จึงเป็นปัญหาที่มีความท้าทาย ที่สมควรหาแนวทางการแก้ไขการบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่สังคมดิจิทัล หน่วยงานจึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐ โดยการนำเอาเทคโนโลยี นวัตกรรมต่าง ๆ และแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินการ และปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

2.2.3 ข้อเสนอแนวทางการแก้ไข

เพื่อให้การบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษ การปฏิบัติหน้าที่สืบสวน และสอบสวนคดีพิเศษ มีการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มีประสิทธิภาพ มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาไปสู่ระบบราชการ 4.0 สามารถขับเคลื่อนแผนปฏิรูปราชการระยะ 5 ปี กรมสอบสวนคดีพิเศษ (พ.ศ. 2566 – 2570) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ที่มีเป้าหมายมุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ปลอดภัย ยุติธรรม ประพฤติชอบ กระบวนการยุติธรรมที่เกิดขึ้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ จึงขอเสนอแนวทางการแก้ไข ดังนี้

2.2.3.1 ปรับโครงสร้างหน่วยงานจัดเก็บของกลางโดยให้ยกฐานะเทียบเท่ากอง

เนื่องจากภารกิจในการบริหารจัดการของกลางเป็นภารกิจที่สำคัญที่จะสนับสนุนหลักธรรมาภิบาลในการสอบสวน เป็นเรื่องหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์เป็นไปตามภารกิจของหน่วยงาน เพราะเหตุที่ “ของกลาง” เป็นส่วนหนึ่งของการค้นหาความจริงและเป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ใช้ในการพิสูจน์ความจริงในทางคดีถึงความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา โดยอาจมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ค้นพบจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย อาจเป็นสิ่งของหรือทรัพย์สิน ซึ่งมีไว้เป็นความผิด ได้มาโดยการกระทำความผิด ได้ใช้ หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรืออาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ซึ่งมีได้ทั้งที่เป็นสิ่งหามาหรือสิ่งหายหามา

ซึ่งอาจจะเป็นเงินสด รถยนต์หรือเอกสารต่าง ๆ การบริหารจัดการของกลางจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ในกระบวนการสอบสวน ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการให้เป็นรูปธรรมจึงต้องเป็นหน่วยงานในระดับกอง ซึ่งตามโครงสร้างในปัจจุบัน ส่วนควบคุมและรักษาของกลางเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจในการบริหารจัดการของกลางของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นหน่วยงานย่อยอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของหน่วยงานระดับกอง คือ อยู่ภายใต้กองปฏิบัติการพิเศษ ซึ่งมีการกิจไม่สอดคล้องกับภารกิจที่รับผิดชอบ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยกระดับฐานะ ส่วนควบคุมและรักษาของกลาง ขึ้นเป็น กองควบคุมและรักษาของกลาง ทั้งนี้ ให้กองควบคุมและรักษาของกลาง มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมและรักษาของกลาง โดยเป็นหน่วยงานที่ขับเคลื่อนภารกิจสนับสนุน การทำงานของกองคดีซึ่งขับเคลื่อนภารกิจหลัก เพื่อให้กระบวนการสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษบรรลุผลสัมฤทธิ์เป็นไปตามภารกิจของหน่วยงาน

2.2.3.2 พัฒนาระบบการจัดเก็บของกลางและการติดตามผล

การบริหารจัดการของกลางในคดีพิเศษที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ทำการยึดไว้ มีข้อจำกัดทั้งในเรื่องของงบประมาณ และสถานที่จัดเก็บที่มีไม่เพียงพอและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต อีกทั้งการจัดหาอุปกรณ์ที่สนับสนุนการจัดการของกลางต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ซึ่งเป็นภาระแก่หน่วยงาน อีกทั้งหน่วยงานขาดบุคลากรที่ชำนาญการในการจัดการของกลาง การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความชำนาญจึงจำเป็นต้องใช้งบประมาณและใช้ระยะเวลาพอสมควร อาจไม่ทันต่อสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานในปัจจุบัน จึงเห็นควรจ้างบุคลากรหรือองค์กรภายนอกที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องการจัดการของกลางโดยเฉพาะ (Outsourcing) ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในเรื่องการจัดการสินค้าจำนวนมากในพื้นที่จำกัด อีกทั้งมีความพร้อมทั้งอุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีบุคลากรของบริษัทที่มีความชำนาญ โดยบุคลากรซึ่งมีความชำนาญของ Outsource จะมีความพร้อมเข้ามาดำเนินการได้ทันที โดยที่ไม่มีการผูกพันกับหน่วยงาน การดำเนินงานของ Outsource จะเป็นไปตามสัญญาซึ่งหน่วยงานสามารถกำหนดให้ตรงตามความต้องการ และที่สำคัญจะต้องไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานภาพรวมของหน่วยงาน โดย Outsourcing จะสามารถบริหารจัดการจุดอ่อนจุดแข็งของหน่วยงานได้เป็นอย่างดี ทำให้หน่วยงานสามารถจัดการของกลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถลดความซับซ้อนในการดำเนินงานของหน่วยงาน ลดระยะเวลาในการดำเนินการ ลดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ การสรรหา หรือพัฒนาบุคลากรที่มีความชำนาญ

สร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนให้สามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยให้ประชาชนสามารถติดตามผลการดำเนินการเกี่ยวกับของกลาง สถานะของกลาง ความคืบหน้าเกี่ยวกับการจัดการของกลาง การประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้เสียกรมสอบสวนคดีพิเศษ และในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของกลางที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ทำการยึดไว้ เห็นควรนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการในเรื่องดังกล่าว โดยการจัดทำ Application on Mobile นวัตกรรม “DSI เพื่อนกัน ช่วยกันติดตาม” เป็นโปรแกรมที่ใช้สำหรับช่วยติดตามผลการดำเนินการเกี่ยวกับของกลาง สถานะของกลาง ความคืบหน้าเกี่ยวกับการจัดการของกลาง ตลอดจนเป็นฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับของกลางในคดีพิเศษ เพื่อให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ผู้ต้องหา หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับของกลางในคดีพิเศษ สามารถตรวจสอบข้อมูลของกลาง และติดตามความคืบหน้าผลการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางเบื้องต้นได้ ซึ่งสามารถช่วยลดขั้นตอน ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.3.3 พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการของกลาง

1) กรณีปัญหาไม่มีกฎหมายหรือระเบียบที่จะใช้บังคับกับการจัดการของกลางในคดีที่ไม่ได้ขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ในปัจจุบันการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางในคดีพิเศษมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องดังนี้

(1) มาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 บัญญัติว่า “ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจเก็บรักษาของกลางหรือมอบหมายให้ผู้อื่นเก็บรักษาในกรณีที่ของกลางนั้นไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษา หรือเก็บไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการ ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้นำของกลางนั้น ออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ โดยอาจหักค่าใช้จ่ายได้ ทั้งนี้ตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมกำหนด”

(2) ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยการนำของกลางออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. 2547

(3) ระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษว่าด้วยการปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางในคดีที่ถึงที่สุด พ.ศ. 2564

แต่ของกลางในคดีความผิดอาญาบางฐาน เช่น ของกลางที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 หรือตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 หรือของต้องห้ามนำเข้าในราชอาณาจักร ตามพระราชบัญญัติส่งออกนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ซึ่งของกลางเหล่านั้นเป็นของกลางที่มีไว้เป็นความผิดตามกฎหมายดังกล่าวหรือของกลางที่มีไว้เป็นความผิดตามบทบัญญัติกฎหมายอื่น ซึ่งไม่อาจนำออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ได้ อีกทั้งตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการนำของกลางออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. 2547 และระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษว่าด้วยการปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางในคดีที่ถึงที่สุด พ.ศ. 2564 ไม่อาจนำมาใช้กับการจัดการของกลางที่มีไว้เป็นความผิดซึ่งไม่อาจนำของกลางออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการได้ ทั้งในระหว่างดำเนินคดีและกรณีคดีที่ไม่อาจนำคดีขึ้นสู่ศาลได้ซึ่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะต้องเก็บรักษาของกลางไว้จนคดีขาดอายุความทำให้เกิดภาระในการจัดเก็บของกลางซึ่งต้องเก็บรักษาในคลังของกลางเป็นระยะเวลายาวนาน และต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการเก็บรักษาจำนวนมาก

ดังนั้นสภาพปัญหาในปัจจุบัน จึงเป็นปัญหาที่ไม่มีกฎหมาย หรือระเบียบ ข้อบังคับ มาใช้บังคับกับการจัดการดังกล่าวข้างต้น การพัฒนา ปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการของกลางจึงมีความสำคัญ และเรื่องเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ ดังนั้น จึงควรเพิ่มเติมระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางในคดีที่ถึงที่สุด พ.ศ. 2564 โดยวางหลักให้การจัดการของกลางในกรณีที่มีการยุติการดำเนินคดี เนื่องจากคดีขาดอายุความ โดยไม่มีการนำคดีขึ้นสู่ศาลพิจารณาคดีได้ หากเป็นของกลางที่มีไว้เป็นความผิด หรือมีความผิดเนื่องจากการกระทำความผิดมุ่งหมายทางการค้า หรือมีไว้เพื่อเจตนาทางการค้า หรือกรณีอื่นที่เกี่ยวข้องในลักษณะเดียวกันให้ตกเป็นของแผ่นดิน โดยให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษสามารถดำเนินการทำลายก่อนคดีขาดอายุความ โดยให้มีกระบวนการตรวจสอบและรับรองของกลางว่าเป็นของที่มีไว้เป็นความผิดตามกฎหมาย โดยเทียบเคียง คำสั่งทั่วไป

กรมศุลกากร ที่ 21/2566 เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร พ.ศ. 2560 หมวด 7 ส่วนที่ 05 การรับ เก็บรักษา การจำหน่าย และดำเนินการอื่นเกี่ยวกับของกลาง

“ข้อ 2 การตรวจสอบและรับรองของกลางประเภททรัพย์สินทางปัญญา

ให้เจ้าหน้าที่ผู้นำส่งของกลางตรวจสอบว่าของดังกล่าวเป็นของที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาหรือไม่ โดยต้องแจ้งให้เจ้าของสิทธิหรือตัวแทนมาทำการตรวจสอบ และรับรองให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่จับกุม

หากเจ้าของสิทธิหรือตัวแทนไม่สามารถรับรองได้ภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งให้ผู้จับกุมจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญซึ่งไม่มีส่วนได้เสียมาดำเนินการตรวจสอบและรับรองให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลา 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลจากเจ้าของสิทธิหรือตัวแทน หรือวันที่สิ้นสุดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง

กรณีได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้วแต่ไม่สามารถตรวจสอบและรับรองของกลางได้ให้ถือว่าของกลางดังกล่าวเป็นของที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา”

ดังนั้น จึงอาศัยแนวทางในการตรวจสอบของกลางจากคำสั่งอธิบดีกรมศุลกากร มาเป็นแนวทางในการร่างระเบียบของกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยร่างแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางในคดีที่ถึงที่สุด พ.ศ. 2564 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2566) ดังนี้

เพิ่มเติมความ ข้อ 9 (5) และข้อ 9/1 ดังนี้

ข้อ 9 (5) กรณีไม่มีการฟ้องคดีต่อศาล เนื่องจากคดีไม่รู้ตัวผู้ต้องหา หรือรู้ตัวแต่ไม่ได้ตัวผู้ต้องหาไปฟ้องคดี หรือผู้ต้องหาหลบหนีในระหว่างการดำเนินคดี ให้กองคดีมีอำนาจพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับของกลางนั้นก่อนคดีขาดอายุความ

ข้อ 9/1 กรณีไม่มีการฟ้องคดีต่อศาล เนื่องจากคดีไม่รู้ตัวผู้ต้องหา หรือรู้ตัวแต่ไม่ได้ตัวผู้ต้องหาไปฟ้องคดี หรือผู้ต้องหาหลบหนีในระหว่างการดำเนินคดี หากกองคดีมีความประสงค์จะดำเนินการขายทอดตลาด หรือนำไปใช้ประโยชน์ ให้กรรมการพิจารณาอนุมัติ

หากกองคดีมีความประสงค์จะทำลายของกลาง ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของกลางตรวจสอบว่าของดังกล่าวเป็นของที่มีไว้เป็นความผิดตามกฎหมาย หรือของที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาหรือไม่ โดยแต่งตั้งจากบุคคลที่เป็นผู้แทนเจ้าของสิทธิหรือตัวแทน พนักงานอัยการ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งไม่มีส่วนได้เสีย และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเจ้าของสำนวน มาทำการตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง หากเห็นว่าเป็นของที่มีไว้เป็นความผิดหรือเป็นของที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ให้เสนอความเห็นต่ออธิบดีและดำเนินการตามข้อ 15

ในคดีที่อธิบดีมีคำสั่งให้ทำลายของกลาง ตามข้อ 15 ในระหว่างคดียังไม่ครบกำหนดอายุความให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเก็บตัวอย่างของกลางไว้เพื่อรอดำเนินคดีจนกว่าคดีจะกำหนดอายุความ

2) กรณีไม่มีระเบียบหรือแนวทางที่จะใช้บังคับกับกรณีการเฉลี่ยทรัพย์สินของกลางคืนตามคำสั่งศาล

ปัญหากรณีการเฉลี่ยทรัพย์สินของกลางคืนตามคำพิพากษา โดยเฉพาะคดีความผิดตามพระราชกำหนดการกู้เงินยืมที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ซึ่งศาลจะมีคำสั่งให้คืนของกลางให้แก่ผู้เสียหาย แต่มีปัญหาในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษา เนื่องจากมีผู้เสียหายมากกว่า

หนึ่งราย และเงินที่จะนำมาเฉลี่ยคืนนั้นไม่สามารถเฉลี่ยคืนได้ครบตามจำนวนความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ และโดยที่ปัจจุบัน การเฉลี่ยทรัพย์สินไม่มีพหุบัญญัติ ระเบียบ หรือข้อบังคับใด ที่จะใช้บังคับกับกรณีดังกล่าวได้ มีเพียงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 85 วรรค 3 ซึ่งบัญญัติว่า “ สิ่งของใดที่ยึดไว้ เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดไว้จนกว่าคดีถึงที่สุด เมื่อเสร็จคดีแล้วก็ให้คืนแก่ผู้ต้องหาหรือแก่ผู้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้อง ขอคืนสิ่งของนั้น เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น” เท่านั้น ซึ่งสร้างภาระให้แก่หน่วยงานอันเกิดจากการ ปฏิบัติงานที่ไม่มีความชัดเจนในปฏิบัติหน้าที่ จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาและปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบที่จะสามารถนำมาใช้กับกรณีดังกล่าวได้ โดยเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางในคดีที่ถึงที่สุด พ.ศ. 2564 ในเรื่องการเฉลี่ยทรัพย์สิน เพื่อให้มีความชัดเจนในการปฏิบัติ โดยกำหนดผู้มีสิทธิ กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้อง และกำหนดสัดส่วน ของเงินที่มีสิทธิที่จะได้รับเฉลี่ยคืน โดยเทียบหลักเกณฑ์ในการเฉลี่ยทรัพย์สินตามมาตรา 340 แห่งประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ดังนี้

ร่างแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการดำเนินการ เกี่ยวกับของกลางในคดีที่ถึงที่สุด พ.ศ. 2564 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2566) เพิ่มเติมข้อ 9(6) และข้อ 9/2 ดังนี้

ข้อ 9 (6) กรณีศาลมีคำสั่งให้เฉลี่ยคืนทรัพย์สินให้ผู้เสียหาย ให้กองคดีพิจารณาเสนอ อธิบดีตั้งคณะกรรมการเฉลี่ยทรัพย์สิน โดยให้ปฏิบัติตามข้อ 9/2

ข้อ 9/2 กรณีศาลมีคำสั่งให้เฉลี่ยคืนทรัพย์สินให้ผู้เสียหาย ให้คณะกรรมการดำเนินการ เฉลยคืนทรัพย์สินให้ผู้เสียหายโดยให้เฉลี่ยคืนตามส่วนแห่งความเสียหายที่ได้รับ

2.2.4 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามข้อเสนอ และแนวทางการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรม

1) นโยบาย การกำหนดนโยบายเพื่อขับเคลื่อนงานต่าง ๆ ของหน่วยงานควรอยู่บนพื้นฐาน ของการลงมือทำได้จริง มิใช่เป็นเพียงนโยบายที่วาดฝันไว้ในอากาศ ซึ่งอยู่ที่การให้ความสำคัญ กับปัญหานั้น ๆ ว่าหน่วยงานต้องการให้สามารถแก้ไขปัญหาคลี่คลายไปในทิศทางใด เพื่อให้เกิดความสำเร็จ ในการขับเคลื่อนงาน หากนโยบายนั้นมีความชัดเจน เด็ดขาด มีการกำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินการ ที่ชัดเจน มีการมอบหมายงานและลงมือทำโดยบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ สามารถบูรณาการ การดำเนินการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสังคม และประชาชนโดยทั่วไป นโยบายจึงมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยผลักดันการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ให้เกิดผลสำเร็จได้ ตามกรอบแนวทางที่วางแผนที่ไว้ เพราะฉะนั้น หากไร้ซึ่งนโยบายที่ดี มีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพ ตามที่กล่าวไว้ข้างต้น ย่อมส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามข้อเสนอได้

แนวทางการบริหารจัดการ คือ ควรมีการวางแผนกำหนดนโยบายการดำเนินการที่ชัดเจน มีการวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงาน มีการวางกรอบแนวทางการดำเนินการ ขั้นตอน และระยะเวลา ให้เหมาะสมมีมาตรฐาน พร้อมทั้งมีการติดตามความคืบหน้าของผลการดำเนินการตามนโยบายเป็นระยะ เช่น ทุก 3 เดือน เป็นต้น เพื่อรับฟังสภาพปัญหา แนวทางการแก้ไข และทิศทางการดำเนินงานในอนาคต เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามนโยบาย

2) งบประมาณ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ฝ่ายบริหารใช้ในการวางแผน ประสานงาน และควบคุม ทางการเงินขององค์กร เพื่อใช้วางแผนการดำเนินงานของหน่วยงานให้สามารถบรรลุเป้าหมาย เกิดผลสัมฤทธิ์ ตามภารกิจของหน่วยงานได้ และใช้ในการสนับสนุนการดำเนินการตามนโยบายต่าง ๆ ที่หน่วยงานกำหนดขึ้น

เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการ และสามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง มีความโปร่งใส สะดวก รวดเร็ว เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นโยบายการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เมื่อมีการกำหนดนโยบายและวางกรอบแนวทางการดำเนินการ กรอบระยะเวลาที่ชัดเจนแล้ว จำเป็นต้องใช้เม็ดเงินจำนวนมากในการขับเคลื่อนงาน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของหน่วยงาน อีกทั้งยังจำเป็นในการจัดหาสิ่งของเพิ่มเติมเพื่อตอบสนองการดำเนินการตามนโยบายนั้น เช่น อุปกรณ์ เทคโนโลยี หรือสิ่งของที่จำเป็นต่าง ๆ เป็นต้น เพราะฉะนั้น หากไร้ซึ่งงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ แล้ว จะทำให้การดำเนินการหยุดชะงัก ไม่คล่องตัว ส่งผลให้เกิดความล่าช้า ย่อมส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามข้อเสนอได้

แนวทางการบริหารจัดการ คือ ควรมีการวางแผนงบประมาณให้เหมาะสมกับภารกิจหน้าที่หลักของหน่วยงาน รวมทั้งนโยบายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างปีงบประมาณ หรือหากไม่สามารถจัดหางบประมาณได้เพียงพอ อาจขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสังคม หรือประชาชน เช่น ในคดีทรัพย์สินทางปัญญา อาจขอรับการสนับสนุนจากบริษัท LAW FIRM ซึ่งเป็นผู้เสียหาย เพื่อนำมาจัดการเกี่ยวกับของกลางในคดีดังกล่าวได้ เป็นต้น

3) บุคลากร เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญ มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อองค์กร หากองค์กรใดมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาแขนงต่าง ๆ สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้ มีศักยภาพสูง สามารถนำองค์ความรู้ที่มีมาบูรณาการปรับประยุกต์ใช้ในเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่บุคลากรอื่นภายในองค์กรได้แล้ว องค์กรก็จะมี ความเจริญก้าวหน้า สามารถบรรลุผลสำเร็จ เกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของหน่วยงานได้ สามารถจัดการทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์ มีความคุ้มค่าสูงสุด และขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเมื่อมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถแล้วจำเป็นต้องเสริมสร้างต่อยอดองค์ความรู้ โดยการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะตามท้องถื่นคาดหวัง ด้วยการส่งเสริมให้เข้ารับการฝึกอบรม การสอนในงาน การใช้ระบบพี่สอนน้อง หรือการดูงาน ตลอดจนการรักษาบุคลากรดังกล่าวให้คงอยู่กับองค์กรอย่างมีศักดิ์ศรี มีความภาคภูมิใจ และมีความสุข เพราะฉะนั้น หากไร้ซึ่งบุคลากรที่มีประสิทธิภาพตามที่กล่าวมาแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามข้อเสนอได้

แนวทางการบริหารจัดการ คือ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้ เห็นควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การส่งเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ โดยอาจจะเป็นหลักสูตรการบริหารจัดการคลังสินค้า หลักสูตรการจัดการอื่น ๆ หรือหลักสูตรการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ขั้นสูง การสอนในงาน โดยอาจจะเป็นการสอนงานโดยผู้บังคับบัญชาที่มีความรู้ ความสามารถ หรือเป็นระบบการสอนงานแบบพี่สอนน้อง โดยจัดให้มีพี่เลี้ยงประจำตัว หรือการส่งไปดูงานยังโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ

การก้าวข้ามยุคการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคความเป็น Thailand 4.0 การบริหารงานจัดการองค์กร ต้องมีการแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิมให้ทันสมัยต่อความเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน ตอบสนองต่อความต้องการ หรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีการนำความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้เพื่ออุดช่องโหว่แต่เดิมที่มีมา เพื่อสร้างสรรค์ขับเคลื่อนองค์กรให้ขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับทิศทางพัฒนาประเทศตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตาม “ภาวะผู้นำ” มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจของหน่วยงานให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือมากกว่า พยายามใช้อิทธิพลของตน หรือกลุ่มตน โดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่นให้เป็นผู้นำในกลุ่ม และมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มบุคคลนั้น สามารถกระตุ้น ชี้นำ ผลักดันให้บุคคลอื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่น มีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่าง ๆ ตามต้องการ โดยมีความสำเร็จของกลุ่ม หรือองค์การเป็นเป้าหมาย ความสามารถในการนำ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับความสำเร็จของผู้นำ เป็นคำศัพท์ทางการบริหาร แสดงถึงความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ที่จะนำพาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ประพฤติปฏิบัติตามที่ต้องการ มีการจุดประกายเป้าหมายเพื่อสร้างความกระตือรือร้นให้กับทีมงาน เป็นปัจจัยที่มีพลวัตมากที่สุดประการหนึ่ง ที่จะทำให้การขับเคลื่อนงานประสบความสำเร็จสูงสุด หรืออาจเป็นการทำลายความแข็งแกร่งของหน่วยงาน ไปเลยก็ได้ การเป็นผู้นำ จะต้องมีความรู้ การเป็นผู้นำที่ดี ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่นได้เดินตาม ไม่ใช่แค่เดินนำผู้อื่นไป ภาวะผู้นำไม่ได้เกิดจากอาวุโส อายุการทำงาน หรือตำแหน่งงาน แต่เกิดจากการมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล นำพาองค์กร และองค์การไปสู่ความก้าวหน้า บรรลุเป้าหมายผลสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้

ภาวะผู้นำในทฤษฎีของ เฮอร์เซย์และแบลนชาร์ด (Hersey and Blanchard) มีปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบหลัก 3 ปัจจัย อันได้แก่

1. ผู้นำ (Leader) หมายถึง ตัวบุคคลที่นำกลุ่ม มีบุคลิกอุปนิสัย ลักษณะอย่างไร
2. ผู้ตาม (Followers) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่รับอิทธิพลจากผู้นำ
3. สถานการณ์ (Situation) หมายถึง เหตุการณ์ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ปัจจัยดังกล่าวทั้ง 3 ประการ เป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญที่มีผลต่อรูปแบบของภาวะผู้นำที่แสดงออกมา ดังนี้

ผู้นำ (Leader) ภาวะผู้นำจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลสร้างอิทธิพลอันมีผลการกระทำหรือพฤติกรรม ความคิดจิตใจความรู้สึกทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมไปในทางที่ผู้นำประสงค์ การสร้างอิทธิพลนั้นอาจออกมาได้ในหลายรูปแบบ อาทิ การข่มขู่ บังคับการจูงใจ การโน้มน้าวจิตใจ เป็นต้น แต่การบังคับนั้นไม่ก่อให้เกิดผลดีในระยะยาว เพราะการบังคับข่มขู่เป็นการสร้างความกลัวและความกดดันในการทำงาน อันจะก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงานได้ นอกจากนี้ ผู้นำต้องสามารถชักจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชากล้าแสดงออก กล้าเสี่ยงอย่างมีเหตุผล ไม่กลัวในผลที่จะเกิดขึ้น เพราะหากกลัว หรือคิดแต่เพียงว่าจะเกิดผลเสีย จึงไม่กล้าทำการใด ๆ ผลงานก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้เลย ผู้นำจึงจำเป็นต้องพยายามเสริมสร้างบรรยากาศ

แห่งความสร้างสรรค์ การมีความคิดริเริ่มสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เพราะปัญหาหนึ่ง ๆ นั้นมิใช่มีทางแก้ไขเพียงทางเดียว หากแต่มีหลายวิธีที่จะแก้ไข ซึ่งต้องอาศัยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และค้นหาวิธีที่ดีที่สุด

ผู้ตาม (Followers) ผู้นำต้องแสวงหาความเชื่อถือไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ผู้นำต้องไว้วางใจผู้ตาม โดยการให้อำนาจบางส่วนในการดำเนินงานในการตัดสินใจและที่สำคัญ คือ ตัวผู้นำต้องมีความตั้งใจจริงที่จะทำงาน และรู้ให้มากกว่าสมาชิกในกลุ่มหรือผู้ตาม สามารถให้แนวทาง และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ผู้ตามหรือสมาชิกในกลุ่มได้ด้วย ความสามารถดังกล่าวจะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ตามในการที่จะปฏิบัติตาม

คุณลักษณะผู้นำที่ดี ผู้นำที่มีคุณภาพและนำไปสู่ความสำเร็จมี 5 ประการ คือ

1. มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human relations skills) ผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องยึดมั่นการบริหารด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มั่นคง ต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความมั่นใจในผู้อื่น เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ร่วมงาน ให้การส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานในการบริหารงานและทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

2. มีทักษะด้านเทคนิคและมนุษยสัมพันธ์ (Technical human relations skills) ผู้นำหรือผู้บริหารต้องมีทักษะด้านเทคนิคและมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานทั้งภายในและภายนอกองค์กรรวมทั้งบุคคลทั่วไป เป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะที่ดี มีความเชื่อมั่นศรัทธาของตัวเองให้เป็นที่ประจักษ์

3. มีทักษะด้านเทคนิค (Technical skills) ผู้นำหรือผู้บริหารต้องมีการแสดงออกให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารงานในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการบริหารงานตามเป้าหมายและแผนงานที่ได้กำหนด และประสบผลสำเร็จให้การยอมรับในการปฏิบัติงานที่ผิดพลาดของผู้ร่วมงาน และมีการเสนอแนะวิธีการแก้ไขที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

4. มีทักษะด้านความคิด เทคนิค (Conceptual technical skills) ผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องบริหารโดยใช้สติปัญญาที่เป็นเลิศ ใช้ความคิดไตร่ตรองพิจารณาในการบริหารงานอย่างรอบคอบ ตัดสินใจมอบหมายงานได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม มีความมุ่งมั่น และมีความรับผิดชอบในการบริหารงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ

5. มีทักษะด้านความคิด (Conceptual skills) ผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรอบคอบ และหาแนวทางวิธีแก้ไขไว้ล่วงหน้า มีความคิดสร้างสรรค์ ทนต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยี มีความคิดกล้าหาญ กล้าตัดสินใจอย่างชาญฉลาด และรอบคอบ มีแนวคิดของความเป็นผู้นำ มีการติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

จากที่กล่าวมา ผู้ศึกษาเห็นว่า ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนให้งานประสบความสำเร็จ สามารถดำเนินการได้หลากหลายแนวทาง มีแนวคิดทฤษฎีจากนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ซึ่งไม่มีหลักการ และมาตรฐานที่ตายตัวแน่นอน ขึ้นอยู่กับว่าผู้ที่สนใจจะนำแนวคิดทฤษฎีเหล่านั้นไปปรับใช้ในเรื่องอะไร ตามแต่ละโอกาสตามแต่ละสถานการณ์ ตามแต่ละช่วงเวลา ซึ่งในทรรศนะของผู้ศึกษามีความเห็นว่า ลักษณะของภาวะผู้นำที่สำคัญที่สามารถขับเคลื่อนงานให้ประสบความสำเร็จได้ มีดังนี้

1. มีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล สามารถมองไปข้างหน้า เข้าใจทิศทาง และรู้จักวิธีการขับเคลื่อนภารกิจไปสู่เป้าหมายได้ โดยใช้ทางสายกลางเป็นปัจจัยสนับสนุน ไม่ตึงจนเกินไป ไม่หย่อนจนเกินไป ควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้

2. มีการเรียนรู้ที่ไม่สิ้นสุด เปรียบเสมือนน้ำไม่เต็มแก้ว พร้อมทั้งจะเติมสิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา มีความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดริเริ่มที่ดี คิดอะไรใหม่ ๆ หาวิธีการนำนวัตกรรม เทคโนโลยี หรือกระบวนการใหม่ ๆ

มาพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ โดยอาจมีการพัฒนาทักษะทางด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ หรือการนำเครื่องมือสมัยใหม่มาใช้ให้มีความคล่องแคล่วอยู่ตลอดเวลา เพื่อประโยชน์ในการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้ให้กว้างยิ่ง ๆ ขึ้นไป เพื่อนำเอาความรู้ แนวความคิดใหม่ ๆ ที่ได้มาพัฒนางานต่อไป

3. วางแผนการทำงานได้ดี มีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน มีการจัดการรวบรวมองค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาของตนเองและทีมงาน และมีการถ่ายทอดองค์ความรู้เหล่านั้นผ่านกระบวนการอบรม การสอนในงาน การจัด KM หรือกระบวนการอื่น ๆ มีการมอบหมายงานบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถและหน้าที่ มีการบริหารจัดการ Team Work ที่ดี ซึ่งสามารถจัดการหน้าที่ และบริหารการทำงานสมาชิกในทีม ให้มีความเหมาะสมทั้งในเรื่องของทักษะและปริมาณงานที่ได้รับในแต่ละบุคคล และสามารถบริหารจัดการชีวิตส่วนตัวได้เป็นอย่างดีเช่นกัน

4. มีเครือข่ายที่พร้อมจะช่วยเหลือในการขับเคลื่อนปฏิบัติงานไปสู่ความสำเร็จได้จากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน หรือภาคีเครือข่ายต่างประเทศ ที่พร้อมจะสนับสนุนให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนภารกิจขององค์กรไปสู่เป้าหมาย

5. มีวินัย และความรับผิดชอบ สามารถควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามที่ได้วางแผนไว้ให้ดีที่สุด ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่นได้ สามารถ work life balance ชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. มีทักษะในการสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญกำลังใจ ส่งเสริมการทำงานระบบทีม และสร้างความเชื่อมั่นที่ดีให้กับทุกคนในทีม และส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคคลในทีมตามโอกาสจะเอื้ออำนวย

7. เป็นนักสื่อสารที่ยอดเยี่ยม มีทักษะในการเจรจา ทั้งในเรื่องที่ต้องมีความเด็ดขาด หรือเรื่องที่ต้องประนีประนอมกับผู้อื่น เป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟังที่ดี รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในทีม หรือจากผู้อื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อนำจุดเด่น จุดด้อย ที่มีไปปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินการในโอกาสต่อ ๆ ไป การสื่อสารที่ดีจะทำให้กระบวนการทำงานของทีมราบรื่น และบรรลุเป้าหมาย อีกทั้ง พร้อมทั้งจะยอมรับว่าบุคคลอื่นมีความรู้หรือความเชี่ยวชาญมากกว่าตนเอง และพร้อมที่จะขอความรู้ และรับฟังผู้อื่นทั้งภายใน และภายนอกองค์กร เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จ

8. เป็นนักคิดวิเคราะห์ที่ดี สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม รวดเร็ว และรอบคอบ โดยใช้ข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ ช่วยในการตัดสินใจ ทำให้การตัดสินใจต่าง ๆ มีข้อเท็จจริงคอยสนับสนุน มีการตอบสนองอย่างรวดเร็วหลังจากการตัดสินใจ

9. มีบุคลิกภาพที่ดี แม้จะเป็นเพียงองค์ประกอบเล็ก ๆ ของการเป็นผู้นำที่มองเพียงลักษณะหรือภาพลักษณ์ภายนอก เช่น อายุ ส่วนสูง พลกำลัง น้ำหนัก หรือโหงวเฮ้ง เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม คุณลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นส่วนสนับสนุนในการสร้างความน่าเชื่อถือของผู้นำแต่ละคนในการใช้ภาวะผู้นำต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เสมือนคำกล่าวที่ว่า "บุคลิกภาพที่ดี มีผลต่อความเชื่อมั่น เชื่อถือ ศรัทธา"

3. แผนพัฒนาตนเอง

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

บรรณานุกรม

หนังสือ

วาสนา เพิ่มลาภ (2536). คู่มือพนักงานสอบสวนเรื่องของกลางในคดีอาญา. กรุงเทพมหานคร : กองคดี
กรมตำรวจ, 2536.

สมพร พรหมหิตาธร (2556). คู่มือการขอคืนของกลาง. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม, 2556.

เอกสารอื่น ๆ

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2560

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2565 เรื่อง กำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็น
คดีพิเศษ ตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ
พ.ศ. 2547

ประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2566 เรื่อง กำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็น
คดีพิเศษ ตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ
พ.ศ. 2547

พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต

การบริหารงานภาครัฐตามหลักทฤษฎีองค์การ : การบริหารงานภาครัฐ (Public Administration: PA)
การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) และการบริหารปกครอง
ภาครัฐใหม่ (New Public Governance: NPG) PUBLIC ADMINISTRATION ACCORDING
TO ORGANIZATIONAL THEORY: PUBLIC ADMINISTRATION, NEW PUBLIC
MANAGEMENT AND NEW PUBLIC GOVERNANCE เข้าถึงข้อมูลเมื่อ กรกฎาคม 2566
จาก https://so06.tcithaijo.org/index.php/Vanam_434/article/view/247574/167879

การจัดทำงบประมาณเพื่อการวางแผนและการควบคุม เข้าถึงข้อมูลเมื่อ กรกฎาคม 2566

จาก <https://home.kku.ac.th/anuton/185742/D1.pdf>

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เข้าถึงข้อมูลเมื่อ กรกฎาคม 2566 จาก

file:///C:/Users/phranrojn_nop/Downloads/ckracheachan,%7B\$userGroup%7D,+06Chatchai++Nathamploy+461-470%20(2).pdf

การบริหารจัดการคลังสินค้า เข้าถึงข้อมูลเมื่อ กรกฎาคม 2566

จาก https://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2555/enlo30955wk_ch2.pdf

ความหมายของนวัตกรรม เข้าถึงข้อมูลเมื่อ กรกฎาคม 2566

จาก <https://bsci2.com/ความหมายของ-นวัตกรรม/>

โครงสร้างกรมสอบสวนคดีพิเศษ เข้าถึงข้อมูลเมื่อ กรกฎาคม 2566

จาก <https://www.dsi.go.th/th/Detail/DSI-Organizational-Structure>

ประวัติกรมสอบสวนคดีพิเศษ เข้าถึงข้อมูลเมื่อ กรกฎาคม 2566

จาก <https://www.dsi.go.th/th/Detail/History-of-DSI>

แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เข้าถึงข้อมูลเมื่อ กรกฎาคม 2566

จาก https://www.dsi.go.th/th/Detail/government_action_plan_for_5_years_2023_to_2027

ภารกิจหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ เข้าถึงข้อมูลเมื่อ กรกฎาคม 2566

จาก <https://www.dsi.go.th/th/Detail/Mission-and-Duty>

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เข้าถึงข้อมูลเมื่อ กรกฎาคม 2566

จาก <http://nscr.nesdc.go.th/ns/>

วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์กรมสอบสวนคดีพิเศษ เข้าถึงข้อมูลเมื่อ กรกฎาคม 2566

จาก <https://www.dsi.go.th/th/Detail/Vision-Mission-Strategy>

ประวัติผู้ศึกษารายงานการศึกษาส่วนบุคคล

ร้อยตำรวจเอก พลสันห์ เทิดสงวน

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ปี 2538

ปริญญาโท ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ปี 2544

ประสบการณ์การรับราชการ

1 เมษายน 2535	ลูกแถว	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ กรมตำรวจ
2 กันยายน 2547	พนักงานสอบสวนคดีพิเศษชำนาญการ	กรมสอบสวนคดีพิเศษ
22 สิงหาคม 2554	พนักงานสอบสวนคดีพิเศษชำนาญการพิเศษ	กรมสอบสวนคดีพิเศษ
1 ธันวาคม 2558	ผู้อำนวยการส่วนคดีทรัพย์สินทางปัญญา 1	กรมสอบสวนคดีพิเศษ
1 กันยายน 2564	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการเงินการธนาคาร (พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเชี่ยวชาญ)	กรมสอบสวนคดีพิเศษ
19 พฤศจิกายน 2564	ผู้อำนวยการกองคดีทรัพย์สินทางปัญญา	กรมสอบสวนคดีพิเศษ

ผลงานทางวิชาการ

-

รางวัลหรือทุนการศึกษา

-

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

ผู้อำนวยการกองคดีทรัพย์สินทางปัญญา กรมสอบสวนคดีพิเศษ